Jaargang 108. Vrijdag, 30. November 1849. No. 96.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

PUBLICATIE.

De STAATSRAAD, GOUVERNEUR van de *Provincie Groningen*, herzien deszelfs Publicatie van den 7den dezer, waarbij is bepaald, dat er op den 26sten, 27sten, 28sten en den 29sten November aanstaande, ten huize van den Kastelein D. G. BRUGMA, buiten de Heerepoort, te *Groningen*, zal plaats hebben de aankoop van geschikte RIJPAARDEN, ten dienste van het wapen der Kavallerie,

Heeft goedgevonden, om daartoe moverende redenen, te bepalen, dat de aankoop der bedoelde paarden niet zal plaats hebben op de evengemelde dagen, maar wel op den 4, 5 en 6 December aanstaande, op voorz. plaats, telkens des morgens te negen uur te beginnen; wordende den belanghebbenden overigens bij deze te kennen gegeven, dat er geene andere paarden zullen worden aangeschaft dan RIJPAARDEN voor het wapen der Kavallerie, en dus alleen geschikt voor den zadel en voor geen ander wapen.

Aldus gedaan in het Provinciehuis te *Groningen*, op Zaterdag, den 17den November 1849.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
RENGERS.

ITALIE.

TURIN, 21 November.

Den 20sten dezer heeft de Koning van Sardinië, bij eene proclamatie, aan het volk bekend gemaakt, dat hij de Kamer der afgevaardigden ontbonden had, en dat onmiddellijk, reeds in de eerste dagen van December, de verkiezingen tot zamenstelling eener nieuwe Kamer zullen plaats hebben. De Kamer, zegt de proclamatie, kon niet blijven bestaan; niet alleen had zij eene vijandige gezindheid tegen de Kroon aan den dag gelegd, eene oppositie zonder mate tegen het ministerie gevoerd, aanvallen gedaan op 's Konings grondwettige bevoegdheden, maar zij wilde het traktaat met Oostenrijk alleen goedkeuren onder eene voorwaarde, die de onderlinge onafhankelijkheid der drie Staatsmagten vernietigen zou en dus op de Grondwet inbreuk maakte.

— Te Napels is de reactie in vollen gang. Er is een besluit van het jaar 1821 van kracht verklaard, waarbij de censuur wordt toegepast niet alleen op de dagbladen, maar op alle mogelijke boekwerken.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 25 November.

Op de vraag, waarom onder de Staten, die welligt tot den Engeren Bond zullen toetreden, Limburg wordt genoemd, welks toetreding geweigerd is door de Nederl. Regering, heeft de Pruissische Regering geantwoord „dat Luxemburg zich nog niet heeft verklaard en dat zij Limburg beschouwt als „ voorstellende het aan België afgestane gedeelte van Luxemburg."

— Ons regeringsblad behelst het volgende: „ Het dagblad van Keulen verzekert, dat het uit eene goede bron weet, dat Oostenrijk eenige dagen geleden bepaaldelijk heeft geprotesteerd tegen het bijeenroepen van het Parlement, en met eene gewapende tusschenkomst bedreigt. Wij zijn gemagtigd te verklaren, dat een zoodanig protest, hetzij met, hetzij zonder bedreiging, niet is ontvangen. Evenmin kan daarom, gelijk het Keulsche dagblad almede verzekert, een antwoord op hetzelve door onze Regering afgezonden zijn."

— De verzoenende onderhandelingen, welke de heeren von *Liliencron* en *Blome van Falkenberg* namens het stadhouderschap te Koppenhage aanknoopten, hebben reeds eenig gewenscht gevolg opgeleverd. De beide officieuse onderhandelaars zijn zeer goed ontvangen; men nam hunne mededeelingen in beraad, uitte den wensch van de hertogdommen spoedig bevredigd te zien, en scheen eventueel niet afkeerig om met het stadhouderschap regtstreeksche onderhandelingen aan te knoopen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de vredesonderhandelingen te Berlijn weder worden opgenomen en de heer *von Usendom*, na zich omtrent den stand van zaken in de hertogdommen zelf overtuigd te hebben, te dien einde derwaarts terugkeeren. De onlangs door Oostenrijk uitgesprokene meening, dat Duitschland alleen Holstein moet beschermen, maakt het zeer wenschelijk, dat de vredesonderhandelingen niet aan de beslissing der Bondscommissie worden overgelaten.

FRANKFORT, 25 November.

Regtstreeksche mededeelingen uit Konstantinopel van den 7den Nov. bevestigen, dat de kabinetten van Petersburg en Weenen tot eene schikking der zaak van de uitgewekenen de hand geboden hebben, en dat de betrekkingen van *Stürmer* en *Titoff* met de Porte weder aangeknoopt zijn. Daarentegen meldt men, dat sir *Strafford Canning* bevel gezonden heeft aan den admiraal *Parker* om de Dardanellen te verlaten. De Engelsche vloot zoude namelijk van Tenedos de Dardanellen binnengeloopen zijn. De Fransche vloot bevindt zich bij Ourlac.

— De Tweede Kamer in Hannover heeft in hare zitting van den 24sten dezer, na eene langdurige beraadslaging, met eenparige stemmen, op vier na, een voorstel van den afgevaardigde *Lang*, betreffende de Sleeswijk-Holsteinsche aangelegenheden, aangenomen. Dit voorstel is van den volgenden inhoud: „ De Kamer vertrouwt, dat de Regering zal waken, dat gedurende den tegenwoordigen wapenstilstand geene inbreuk op de regten van de hertogdommen van de zijde van Denemarken worde gemaakt, en dat zij zich zal beijveren om bij de onderhandelingen over den vrede de regten van Sleeswijk en Holstein en de eer van Duitschland te handhaven. De Kamer zal, waar tot bereiking van dit doel hare medewerking wordt gevorderd, haren bijstand aan de Regering verleenen."

Van den 26sten. De jongste berigten uit Konstantinopel van den 10den bevestigen ten volle, dat het geschil wegens de uitgewekenen definitief geschikt is. Volgens de officiële en half-officiële organen der Turksche hoofdstad, berustte het geschil alleen op een *misverstand* over de uitlegging van art. 2 van het traktaat van Kutschuk-Kainardschi.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 25 November.

De gezondheidstoestand der Koningin weduwe blijft nagenoeg dezelfde; men bespeurt nog weinig beterschap.

— De dagbladen van New-York behelzen het verslag van een vreeselijk voorval, den 4den Nov. op den spoorweg naar Newhaven gebeurd, maar waarbij gelukkig geene menschenlevens verloren zijn. Eene kudde van 30 koeijen trok dwars over de baan, toen de trein van Boston aankwam. Niet minder dan 13 der arme dieren werden gedood en sommige daarvan door het geweld van den stoot wel twintig voeten verre geworpen. Evenwel had aan den anderen kant de schok ook den bagaadjewagen van den trein gegeheurd en op het ander spoor geworpen, langs hetwelk de trein van New-York met volle snelheid aankwam. Deze stootte op den pakwagen en dreef dien in eene schuinsche rigting achterwaarts met zulk een geweld, dat hij letterlijk door het achterste rijtuig van den trein, waartoe hij behoorde, heen gedreven werd. In dit rijtuig bevonden zich 60 reizigers, van welke verscheidene zwaar gekwetst werden, doch door een wezentlijk wonder niemand om het leven kwam.

Van den 26sten. De Koningin-weduwe heeft een rusteloozen en moeijelijken nacht doorgebragt; zij was gisteren avond zeer zwak.

— Brieven van de Kaap de Goede Hoop, dd. 29sten Sept., heden ontvangen, zijn geheel opgevuld met berigten en redeneringen over de kwestie der gedeporteerden. Alle leverantiën aan de troepen en oorlogsschepen waren geweigerd. De gouverneur en vele anderen waren dienvolgens genoodzaakt in eigen huis brood te bakken. Inmiddels bleef het schip *Neptune* met veroordeelden aan boord in Simonsbaai voor anker liggen, en de gouverneur, sir *Harry Smith*, had zijn voornemen te kennen gegeven, om zich aan zijne proclamatie van den 17den Julij te houden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 24 November.

De heer *Pierre Bonaparte* volhardt bij zijn opzet, om met de schrijvers van eenige hier uitkomende dagbladen, wier berigten omtrent zijne jongste gedragingen hem mishaagd hebben, tweegevechten te houden. Werkelijk heeft hij reeds met een' hunner, den heer *Rovigo*, den redacteur van den *Corsaire*, gestreden. Er was bepaald, dat het duel met de sabel beginnen zou en na de eerste wonde met den degen voortgezet zou worden. Reeds bij den tweeden gang ontving de heer *Pierre Bonaparte* een' stoot in de linker borst en tevens aan die zijde eene kwetsuur aan het handgewricht, beide nogtans van weinig beduidenis, maar den heer *Rovigo* ontviel tevens zijne sabel. Op dat oogenblik had de heer *Pierre* de zijne boven het hoofd zijner tegenpartij opgeheven, maar op het geroep der secondanten om op te houden, sloeg hij niet toe. Zijne vrienden wilden nu, dat het gevecht met de sabel voortgezet zou worden, die van den heer *Rovigo*, dat zulks met den degen geschieden zou. Daarna stelden de eersten voor om de pistool te gebruiken, doch dit wilden de laatsten niet, en hierop is het gevecht gestaakt.

— De *Constitutionel* gewaagt van de belegering van Zaatcha, in Algerië, en zegt, dat dezelve met slakkengang wordt voortgezet. „ Het is de eerste maal — zegt de schrijver — dat 11000 bajonetten moeten bijeenkomen om een' tegenstand te overwinnen, welke ons reeds meer dan 800 man aan dooden en gekwetsten kostte. De maarschalk *Bugeaud* had zoo vele troepen niet, toen geheel Marokko tegen Algerië optrok."

(Men spreekt te Parijs reeds van het zenden van nieuwe troepen naar Algerië, hetgeen natuurlijk de met zooveel bijval vernomen plannen der Regering, om op de uitgaven voor oorlog te bezuinigen, zou verijdelen, en het beraamde evenwigt der geldmiddelen voor het volgende jaar verstoren.)

Van den 25sten. Er zijn wederom geruchten betreffende een *coup d'état* in omloop, welke echter geenerlei geloof vinden. Te Parijs heerscht de grootste rust en men verzekert, dat er nooit minder kans geweest is op het welgelukken van een' aanslag.

— De Fransche akademie heeft eene medaille toegekend aan den heer *F. Michel*, voor eene proeve van vergelijkend taalkundig onderzoek over de gaauwdieventaal, en andere dergelijke talen, in Europa in gebruik. De akademie roemde des schrijvers vlijt en geleerdheid, hoewel betreurende, dat hij zulk een onwaardig onderwerp gekozen had.

— Reeds lang is er van nieuwe veranderingen onder de Fransche gezantschappen gesproken. Zij schijnen thans werkelijk op hand, met name bij de legatiën te Petersburg en te Weenen. Ook te Berlijn zou dit het geval zijn. Het schijnt, dat de president bedoelt, den gang der Fransche diplomatie, even gelijk hij onlangs ten aanzien van het ministerie gedaan heeft, meer met zijne bijzondere inzigten van staatkunde in overeenstemming te brengen.

— Gisteren heeft het jaarlijksch gastmaal door de doofstommen te Parijs, ter eere van den abt *de l'Epée* ingesteld, plaats gehad. Er waren vele notabiliteiten tegenwoordig. Onder de uitgebragte toasten was opmerkelijk die van den heer *Pelissier*, een doofstomme en een der uitstekendste leeraren van het institut national, op *Lodewijk Napoleon*; hij herinnerde aan de omstandigheid, dat een doofstomme, *Ferdinand Berthier*, op zijne voordragt, tot ridder van het legioen van eer is benoemd; hij deed een beteren tijd voor de doofstommen voorzien, spoorde hen aan om met ijver den ingeslagen weg te bewandelen en zich als goede burgers te gedragen. Hij werd luide toegejuicht.

— De volgende telegrafische depêche is ontvangen. Het schip *Lavoisier*, van Tanger te Oran aangekomen, heeft het berigt aangebragt, dat de Marokkaansche regering alle voldoening had gegeven, welke Frankrijk had geëischt. De nationale vlag was den 8sten op alle consulaats-gebouwen geheschen; een te Mogador gerezen incident was tot volkomen genoegen geschikt. Al de agenten zijn met de grootste eerbewijzen op nieuw geïnstalleerd.

Van den 26sten. In de heden gehoudene bijeenkomst van de Wetgevende Vergadering zijn van regeringswege verscheidene ontwerpen van wet ingekomen, en daaronder ook een voorstel, om onderstands-kassen voor behoeftige oude lieden op te rigten. Bij een der ingediende ontwerpen van wet wordt het bedrag der bankbiljetten, 't welk de bank zal kunnen uitgeven, verhoogd van 452 op 525 millioenen franken.

— Op nieuw hebben de heden in omloop zijnde geruchten wegens eene nieuwe vijandelijke ontmoeting tusschen den heer *P. Bonaparte* en den heer *de la Valette*, den redacteur van het dagblad *l'Assemblée Nationale*, een onaangenamen indruk verwekt. Als wapen was de pistool gekozen. Heden heeft het duel bij het bosch van St. Germain plaats gehad. Ofschoon op 20 passen afstand, misten de beide schoten, en werd dit geschil zonder bloedvergieten bijgelegd.

— De commissie heeft het voorstel van den generaal *de Grammont* over het mishandelen der dieren onderzocht en stelt de aanneming daarvan voor.

BELGIE.

BRUSSEL, 26 November.

Men twijfelde of de oprigting van landbouwscholen in België slagen zou. De Regering deelde niet in dien twijfel en rigtte vóór eenige maanden op verscheidene punten des lands zulke scholen op. Thans hebben de meeste derzelve, hoewel naauwelijks geopend, reeds zooveel leerlingen als in den beginne wenschelijk is. De acht tot nog toe geopende scholen (daaronder begrepen twee scholen van tuinbouw en eene van werkdadigen landbouw, waar het aantal kweekelingen bepaald is) hebben reeds meer dan tweehonderd leerlingen, d. i. elke school gemiddeld vijfentwintig, niet medegerekend de jongelieden, welke aan dezelve voorbereidend onderwijs ontvangen.

NEDERLAND.

'S GRAVENHAGE, 26 November.

Gisteren middag is albier in tachtigjarigen ouderdom overleden de heer *I. Henriques de Castro*, sedert 1824 lid van den stedelijken raad, president van de hoofd-commissie tot de zaken der Israëlieten en ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Bij besluit van den 24sten November j.l., no. 76, heeft Zijne Majesteit aan mr. *N. van Heloma*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend uit de betrekking van grietman van Weststellingwerf.

AMSTERDAM, 27 November.

Bij de Hooge Regering bestaat het voornemen, tot het doen van een voorstel aan de Staten Generaal, om het organiek Koninklijk besluit van den 31sten October 1826, no. 132, betreffende de *Banken van Leening*, door *wettelijke* bepalingen te doen vervangen. Bereids is daartoe een ontwerp in gereedheid gebragt en aan de stedelijke Besturen, om te dien opzigte hunne gevoelens te doen kennen, verzonden.

APELDOORN, 25 November.

Ten opzigte van de nalatenschap van den landbouwer *J. D. B.*, te Beekbergen, voor eenigen tijd aldaar overleden [en hetwelk in ons vorig no. met een enkel woord gemeld is], verneemt men thans nog, dat de helft derzelve, voor het meerendeel bestaande in gouden rijders en ducaten, een bedrag van ongeveer *f* 60,000 uitmakende, voor de bedstede des overledenen in den grond is begraven gevonden; en dat deze die bergplaats van zijnen schat zoo lang had verborgen gehouden, tot hem he spraakvermogen ontbrak, en hij slechts de plek konde aanwijzen aan degenen die zijn sterfbed omringden, hetwelk aanleiding heeft gegeven, dat men daar later is gaan graven en den schat gevonden heeft.

UTRECHT, 26 November.

Naar wij vernemen, heeft de heer *Schröder*, voor zijne boerderij te Bunnik, in deze provincie, een dorschwerktuig uit Engeland ontboden, en is dit onlangs door den heer *Jenken* ineengezet. Dit werktuig heeft deze voordeelen boven het Rijnberksche, dat het minder plaats inneemt, sneller werkt en beterkoop is. De beweegkracht wordt door een' liggenden paardenmolen aangebragt, doch met eenige veranderingen is deze ook door onze gewone paardenmolens aan te brengen. Het Amerikaansch werktuig, in Groningen en Vriesland hier en daar in gebruik, is alleen geschikt voor zeer groote boerderijen. De invoering van dit Engelsch werktuig is dus voor middelmatige boerderijen van het hoogste belang; het wint ruimte en tijd uit. Bij den heer *Jenken*, hier ter stede, wordt hetzelve vervaardigd.

ASSEN, 26 November.

Te Roden is het mondzeer ook ontstaan onder de runderen van *Klaas Hofsteenge*; de besmetting is waarschijnlijk in de gemeente gebragt door rundvee, in Vriesland gekocht.

Te Koekange, gemeente de Wijk, is het epizoötisch mondzeer, zonder klaauwzeer, heerschende bij zes runderen van *Derk Hooyenkamp*; tot nog toe heeft de ziekte, voor zoo ver men weet, zich niet onder andere runderen verspreid; de besmetting is zeer waarschijnlijk aangebragt door eene vette koe, door *Hoogenkamp* te Steenwijk op de elfduizend-Maagden-markt aangekocht. (*Dr. Ct.*)

GRONINGEN, 29 November.

Gisteren is, in openlijke criminele teregtzitting van het Provinciaal Geregtshof, behandeld de veel beproken procedure tegen ROELOF HARMS, tapper enz., wonende in het Geestelijke Maagdenstraatje hier ter stede, c. ss., beschuldigd van *diefstal, gepleegd door meer dan één persoon, met geweldoefening, welke sporen van kwetsing heeft nagelaten.* Na den afloop van het verhoor van een aantal getuigen en der vijf beschuldigden, heeft het Openbaar Ministerie gerequireerd de schuldig verklaring van al deze laatstgemelden aan de hen, als voren, te laste gelegde misdaad, en, dien ten gevolge, derzelver veroordeeling tot de schavotstraf van het swaaijen met het zwaard over het hoofd, alsmede tot rasp- of tuchthuisstraf, ieder voor eenen door den Hove, volgens de wet, te bepalen tijd.

's Hofs arrest zal worden uitgesproken aanstaanden Zaturdag, den 1sten December e.k.

— Volgens besluit van Z. EXC. den minister van oorlog, d.d. 17den dezer, vertrekt op morgen van hier naar Delfzijl de opzigter der fortificatiewerken van de 2de klasse, alhier ter stede sedert meer dan een jaar in garnizoen. Bovengenoemde zal, zoo wij vernemen, vervangen worden door den opzigter SPRANK, van de derde klasse, staande bij het bataljon mineurs en sappeurs, aan de militaire akademie te Breda.

— In den avond van den 25sten dezer werd nabij Oterdum in het water gevonden het lijk van zekeren H., herkomstig van Bellingwolde. Deze persoon had dat dorp kort te voren verlaten, om zich naar zijne naastbestaanden, bij wie hij gelogeerd was, te begeven, zoodat hij, langs het *maar* komende, door eenig toeval daarin gestort moet zijn en zoo den dood gevonden heeft. Hoewel deze drenkeling slechts kort in het water had gelegen, zijn alle aangewende pogingen, om den ongelukkige in het leven terug te brengen, echter vruchteloos gebleven.

De ambtsbetrekking van betaalmeester in het arrondissement Middelstum is, bij koninklijk besluit van den 17den dezer, no. 48, met den 1sten Januarij 1850 opgeheven, met overgang van de werkzaamheden bij den betaalmeester in het arrondissement Groningen, invoege dat de houders van betalingstukken op het arrondissement Middelstum, waarvan de kwijting niet op ultimo December 1849 mogt zijn gevorderd, zich daarmede bij den betaalmeester te Groningen zullen hebben aan te melden.

De minister van financiën heeft ter herinnering van alle daarbij belanghebbenden gebragt den inhoud van art. 7 der wet van den 27sten September 1841 (*Staatsblad* no. 35), dus luidende: „ Alle uitgestelde schuld en kansbiljetten, aan „ wien ook toebehoorende, welke, op den voet in de voor„ gaande artikelen omschreven, *op den 31sten December* 1849 niet in werkelijke rentegevende schuld mogten zijn overgegaan, zullen onherroepelijk aan het Rijk zijn vervallen."

De minister van financiën heeft aan alle belanghebbenden herinnerd, dat er geene andere brieven met de overlandpost, hetzij over Southampton, hetzij over Marseille, worden verzonden, dan de zoodanige, waarop die wijze van expeditie uitdrukkelijk vermeld staat, of ten minste door de eene of andere bijvoeging op het adres aangewezen wordt; terwijl daarentegen alle andere brieven bij uitsluiting met een eerstvertrekkend schip uit eene Nederlandsche zeehaven worden verzonden.

Het wets-ontwerp, houdende nadere bepalingen omtrent het opgeheven bijzonder fonds voor proceskosten, is geheel gelijkluidend aan datgene, hetwelk op den 29sten Aug. j.l. aangeboden werd, maar in de zitting van Februarij tot September onafgedaan gebleven is.

Uit het verslag der kommissie van rapporteurs over de staatsbegrooting voor het jaar 1850 blijkt, dat zeer vele leden zich geneigd betoonen, om de aanhangige begrooting eenigermate als eene kredietwet voor een jaar te beschouwen en alzoo aan te nemen.

Het *Staatsblad* no. 59 bevat een Koninklijk besluit van den 20sten dezer, betrekkelijk de beëediging van de daarbij bedoelde officieren, onderofficieren en korporaals, als ambtenaren, belast met het opsporen van misdrijven, en hulp-officieren van het openbaar ministerie.

Ter Algemeene Landsdrukkerij is in het licht verschenen het rapport van de Staatscommissie over het Hooger Onderwijs (benoemd bij Koninkl. Besluit van den 15den Januarij 1849, *Stbl.* No. 3), gedagteekend den 31sten Aug. 1849, benevens Ontwerp van Wet en Memorie van Toelichting, te zamen een boekdeel van 225 blz. gr. 8vo uitmakende. Hoofdstuk I bevat *Algemeene bepalingen.* Het hooger onderwijs wordt gegeven op: *a.* openbare scholen; *b.* bijzondere scholen. Eerstgem. zijn — 1) rijksinstellingen, en deze weder onderscheiden in algemeene scholen en speciale scholen, bestemd ter opleiding en vorming voor een of meer speciale betrekkingen of beroepen; 2) provinciale en stedelijke (art. 2, 3, 8). De inrigtingen van Hooger Onderwijs, niet door het Rijk bekostigd, zijn aan het onafgebroken toezigt der Regering onderworpen; hare bestuurders moeten jaarlijksche verslagen aan de Regering doen (art. 2, 6, 7). De speciale rijksscholen worden bij Kon. Besluiten gereglementeerd. — Hoofdstuk II. *Van de Hoogescholen.* De drie bestaande Hoogescholen blijven in stand (art. 10); ook de 5 faculteiten, met een klein verschil in benaming (art. 12, 13); de Godgeleerde, uitsluitend voor de Hervormde Kerk, maar met bepaling dat voor elk Kerkgenootschap, dat dit zoude verlan-

gen, eene andere faculteit of althans een of meer leerstoelen moeten worden opgerigt (art. 14). — Hoofdstuk III. *Van het onderwijs* (art. 15—21). Aan alle hoogescholen wordt in alle vakken onderwijs gegeven, waarover de examina loopen; alleen te Leiden de lessen voor het meesterschap in de Oostersche letteren en nog eenige onverpligte vakken. De cursus is halfjarig, van het begin van September tot Kersmis en van half Januarij tot ultimo Junij. — Hoofdstuk IV. *Van de onderwijzers* (art. 22—40). Te Leiden moeten 42, te Utrecht en Groningen elk 26 hoogleeraren zijn, benoemd door den Koning op voordragt van curatoren; zij genieten ongelijke bezoldigingen, van *f* 1600 tot *f* 2800 variërende. Bij hunne benoeming worden de vakken uitgedrukt, waarin zij onderwijs moeten geven; het staat hun vrij, meerdere te doceren. „Een Hoogleeraar kan geene andere openbare „betrekking bekleeden, noch eenige andere dan consulta-„tieve praktijk uitoefenen, tenzij met toestemming des Ko„nings” (art. 35). De Hoogleeraren zijn regtens *emeriti* op hun 65ste jaar. Ieder Doctor kan in zijn vak als privaatdocent optreden met toestemming der curatoren, komt dan op de *series* voor, en kan eene toelage ontvangen van hoogstens *f* 800. — Hoofdstuk V. *Van de studerenden* (art. 41—48). Ieder kan alle lessen bijwonen, mits hij zich laat inschrijven bij den rector der hoogeschool, welke inschrijving voor één jaar geldt en *f* 60 kost. Voor iederen halfjarigen cursus wordt een honorarium van *f* 10 betaald. — Hoofdstuk VI. *Van het bestuur en het toezigt* (art. 49—66). Over iedere hoogeschool is een collegie van 5 curatoren, benoemd door den Koning; de burgemeester der stad is regtens lid van dit collegie. Curatoren houden toezigt op de pligtvervulling der hoogleeraren en andere akademische beambten; beheeren de akademische eigendommen en doen jaarlijksche verslagen aan den minister. De hoogleeraars vormen den akademischen senaat; de rector wordt jaarlijks benoemd; de secretaris voor 5 jaren. — Hoofdstuk VII. *Van de hulpmiddelen van onderwijs* (art. 67—73). Deze worden bekostigd uit 1/6 der inschrijvingsgelden (de overige 5/6 worden gelijkelijk onder de hoogleeraren verdeeld) en uit de opbrengst der diplomata; daarenboven geniet Leiden een jaarlijksch subsidie van *f* 20,000 uit de schatkist. De bibliothecarissen worden benoemd door den Koning; alle overige beambten door curatoren.

Hoofdstuk VIII. *Van de buitengewone aanmoedigingen* (artikel 74—78). Deze bestaan 1) in gouden medailles, voor 10 prijsvragen, 2 in elke faculteit, die iedere hoogeschool om de 3 jaren uitschrijft; 2) in 10 beurzen à 400 guldens op iedere hoogeschool; 3) in 3000 guldens jaarlijks op de begrooting te brengen, om uitstekende jonge geleerden tot buitenl. reizen in staat te stellen. — Hoofdstuk IX *Van de akademische tucht* (art. 79—85). De straffen wegens wangedrag of vergrijp tegen orde en goede zeden op te leggen, onverminderd die de gewone regten mogt toepassen, zijn *a.* ernstige vermaning; *b.* ontzegging der akad. lessen gedurende 1 jaar; *c.* ontzegging der lessen aan de Hoogeschool voor altijd; *d.* ontzegging van alle Ned. Hoogescholen gedurende 3 jaren. De 3 eerste worden toegepast door den rector en 4 assessoren; de 4de door den geheelen Senaat. — Hoofdstuk X. *Van de Examina* (art. 86—130). Het voorbereidend Staats-examen, hoezeer niet meer gevorderd om student te kunnen worden, blijft een vereischte om tot de Akademische examina te worden toegelaten. Het blijft ongeveer op den bestaanden voet (art. 88, 112, 115). De akademische examina hebben ten doel de verkrijging van het meesterschap in ieder vak. Bij de letterkundige faculteit zijn verkrijgbaar: *a.* het meesterschap in de klassieke letterkunde, waarvoor 2 examina worden gevorderd; *b.* in de Oostersche letterkunde, en wel: 1) in de Semitische talen; 2) in de Indische talen, ieder 2 examina. Bij de wis- en natuurkundige faculteit, het meesterschap: *a.* in de wiskundige wetenschappen; *b.* in de natuur- en scheikundige wetenschappen; *c.* in de plant- en dierkunde; ieder 2 examina. Bij de regtsgeleerde faculteit, het meesterschap: *a.* in de regten; *b.* in de Staatswetenschappen, ieder 4 examina, benevens een vijfde voor den meester in de regten, die het meesterschap in de staatswetenschappen bovendien begeert. Bij de geneeskundige faculteit, het meesterschap: *a.* in de geneeskunde, 4 examina en 2 jaren klinische oefeningen; *b.* in de heelkunde: *c.* in de verloskunde, ieder alleen voor meesters in de geneeskunde verkrijgbaar, 1 examen. Bij de godgeleerde faculteit, het meesterschap in de godgeleerdheid, 4 examina. De gewone examina worden afgenomen door eene commissie van 5 hoogleeraren aan de verschillende hoogescholen, de eind-examina in ieder vak door eene staats-commissie van 7 leden. De diploma-gelden bedragen voor de letter-, wis- en natuurkundige faculteiten, voor de 2 examina *f* 180, in de regtsgeleerde en geneeskundige, voor de 4 examina *f* 445, in de godgeleerde faculteit voor de 4 examina *f* 200. De doctorale graad wordt een zuivere eeretitel, verkregen door de openlijke verdediging van een Latijnsch of Nederduitsch proefschrift (art 127, 128) Hoofdstuk XI. *Additionele en transitoire bepalingen* (art. 131—153). De tegenwoordige curatoren, hoogleeraren en lectoren behouden hunne betrekkingen, tractementen en regt op pensioen. Zij, die reeds studenten of buitenslands gedoctoreerd zijn, zijn vrij van het voorbereidend staats-examen, de kandidaten zijn vrij van het eerste of de beide eerste examina in ieder vak. In de bestaande Athenaea en Seminaria wordt niets veranderd. De wet moet op den 1sten Sept. 1850 in werking komen; binnen 5 jaren daarna moet het personeel der hoogleeraren tot het wettelijk getal worden gebragt.

Bij vonnis der arrondissements-regtbank te Assen van den 16den Julij l.l. was verstaan, dat de tol op het Zwolsche diep niet wettiglijk wordt geheven, daar het besluit, waarbij die tol is vastgesteld, te beschouwen is als een algemeene maatregel van inwendig bestuur, waarover den Raad van State had moeten worden gehoord.

De tegen dit vonnis ingestelde eisch tot cassatie is door den Hoogen Raad bij arrest van Donderdag l.l. verworpen.

Sedert den 3den October tot den 20sten November, dus in ruim 6 weken, heeft er te Smilde, op eene bevolking van 4500 zielen, slechts één sterfgeval plaats gehad van een kraamkindje, een half uur levens oud.

Dezer dagen zijn te Rotterdam twee valsche vijfguldenstukken ontdekt; het borstbeeld is niet zoo scherp of duidelijk voorkomende, terwijl de stukken zelven veel ligter zijn dan de echte.

Dezer dagen is aan den mond der haven van Haderslében in de Oostzee gevonden eene flesch, waarin op een briefje geschreven was: Jan K. Prummel, geboren te Veendam, in de provincie Groningen.

Voor eenigen tijd heeft te Amsterdam bij eene der kamers van de arrondissements-regtbank het opmerkenswaardig geval plaats gehad, dat van 13 zaken, die de geheele rol uitmaakten, er 11 in kas van echtscheiding, en deze allen pro Deo waren.

Het *Handelsblad* van den 28sten dezer bevestigt een onlangs door de *Drentsche Courant* medegedeeld berigt, op de volgende wijze: „Wij vernemen, dat aan de hh. *van Echten c. s.* van wege den minister van binnenlandsche zaken toegezegd is de door hen gevraagde concessie tot verbetering en verlenging der Hoogeveensche vaart tot in de Emmer veenen, en tot daarstelling van een zijkanaal langs Dalen naar Koevorden, onder verpligting om eene waterleiding beoosten Drijber naar Beilen te graven, welke in een scheepvaartkanaal moet kunnen veranderd worden, zoodra aan de uitvoering van een kanaal tusschen Assen en Groningen de hand zal worden gelegd.”

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* meldt, dat de inschrijving ten behoeve van den opbouw van een nieuw oude mannen-, vrouwen- en kinderhuis in de residentie, reeds de niet onaanzienlijke som van ruim *f* 17,000 heeft opgebragt.

Frederika Bremer, de bekende Zweedsche romanschrijfster, is te New-York aangekomen, en was aldaar in 't eerst het voorwerp van eene groote nieuwsgierigheid; maar de geestdrift van 't publiek is aanmerkelijk bekoeld, sedert men weet, dat zij tamelijk ver in jaren gevorderd is, en niets minder dan schoon is.

Akademienieuws.

Groningen, 29 November.

Gisteren heeft de hooggeleerde heer Matthias de Vries, *Philos. Theoret. Magist. Litt. Hum. Doct.*, door Z. Maj. den Koning benoemd tot hoogleeraar in de faculteit van bespiegelende wijsbegeerte en fraaije letteren aan de alhier gevestigde hoogeschool, in de plaats van wijlen den hoogleeraar mr. B. H. Lulofs, die betrekking aanvaard in het kerkgebouw der Doopsgezinde Gemeente alhier, goedgunstig tot dat einde afgestaan, met het houden eener redevoering, die tot onderwerp had: *De heerschappij over de taal, het beginsel der welsprekendheid.*

Deze plegtigheid werd opgeluisterd door eene aanzienlijke schare van toehoorders.

Letternieuws.

Groningen, 29 November.

Blijkens advertentie (zie hierachter), is thans in het licht verschenen het *Verslag van de Commissie voor Cholera-zieken te Groningen, omtrent hare werkzaamheden gedurende het heerschen dier ziekte aldaar, in het jaar* 1849. — Uit den aard der zaak moest dit verslag wel belangrijk worden. Wij meenen echter de daarin voorkomende bijzonderheden niet te moeten opsommen, ten einde het debiet van hetzelve niet te benadeelen, dat wij om de daarmede beoogd wordende liefdadige strekking zeer aanzienlijk wenschen; maar alleen dit enkele aanstippen, dat uit hetzelve blijkt, dat er in dit jaar door deze vreeselijke ziekte in onze stad meer slagtoffers zijn bezweken, dan gedurende de vier vroegere jaren 1832, 1833, 1834 en 1848 te zamen.

Met een oog vol dankbaarheid voorzeker zal voorts ieder stadgenoot een' blik werpen op de namen van bovengenoemde Commissie, die geene moeite heeft ontzien, om ellende te lenigen of te voorkomen, waar zulks in den tijd des algemeenen rampspoeds mogt gevorderd worden.

Kerknieuws.

Ds. *Cats Wor*, te Mijdrecht, heeft het beroep naar Enkhuizen aangenomen.

Van Schaick betoogt in een door hem medegedeeld berigt in de *Drentsche Courant*, dat de te Meppel plaats gehad hebbende nominatie op eene onwettige wijze is geschied en dat het beroep nooit kan geapprobeerd worden, uithoofde ds. *Lulofs*, die met het einde van dit jaar emeritus wordt en dus ophoudt predikant der Hervormden te Meppel te zijn, bij 't formeren der nominatie, zoowel bij het twaalf-, zes- als drietal tegenwoordig geweest is en gestemd heeft als *lid des kerkeraads.* Zoodra dat beroepingswerk begon, verplaatste men zich in den tijd dat ds. *Lulofs* ophield predikant en lid van den kerkeraad te Meppel te zijn, zoodat z.e.w. geene zitting meer en veel minder nog regt had, om aan de beroepingswerkzaamheden deel te nemen.

— Men verneemt van eene kwestie, gerezen tusschen kerkvoogden der Hervormde gemeente en een' der predikanten te Hoogeveen, wegens de vermindering van het traktement met *f* 100, door eerstgenoemden. Zulks heeft plaats gehad op grond eener akte, notarieel of onderhands gepasseerd tusschen een vroeger plaatselijk kerkbestuur en voormalige predikanten, waarbij toen de predikantsbezoldiging in die gemeente met *f* 100 is verminderd en eenige nieuwe bij de gewone werkzaamheden des leeraars zijn toegevoegd, terwijl deze akte bij de beroeping van den tegenwoordigen predikant niet overgelegd, noch bij zelfs met het bestaan derzelve tijdens de beroeping bekend gemaakt was. De beslissing zal waarschijnlijk niet zonder invloed blijven op de stoffelijke belangen in het algemeen der leeraars in zulke gemeenten der Nederl. Hervormde kerk, waar benevens rijks- ook plaatselijke traktementen tot de bezoldiging der leeraars behooren, weshalve de beslissing met belangstelling wordt te gemoet gezien.

Choleraberigten.

Van den 11den tot den 18den November zijn op het tweede gesticht te *Veenhuizen* aangetast 22 personen, waarvan zijn hersteld 8, overl. 10, in beh. gebleven 4. (Sedert is zoo als wij reeds gemeld hebben, de ziekte aldaar afnemende.)

De jongste berigten uit Oran melden het bedrag van het verlies, hetwelk deze ongelukkige stad en haar garnizoen door de Cholera heeft geleden. Dit bedrag is zeer groot, te weten 1700 sterfgevallen, waarvan 1100 tot het garnizoen behooren.

— In Siam heeft de Cholera in Junij en Julij vreeselijk gewoed. Volgens lands gebruik, worden de lijken verbrand. Men had er 400 gelijktijdig op een' brandstapel gelegd. In 12 dagen waren er 20,000 menschen overleden.

(*Ingezonden.*)

Middelen van Vervoer. — Posterijen.

In de laatst voorgaande Groninger Couranten vindt men een *Reglement en Tarief* van vrachtloonen voor de volk- en vrachtschuit, varende van *Oldehove* op *Groningen* vice versa, en een ander voor die van *Ezinge.* Wenschelijk ware het voorzeker, dat er ook voor het schuitenveer in het Hunsego-kwartier een nieuw *Reglement en Tarief* vervaardigd en door de dagbladen publiek gemaakt wierd, ter vervanging van dat wat reeds in 1755 door Prinses Anna, Douairière van Prins Willem IV, goedgekeurd en gearresteerd is, met welke bepalingen slechts weinige ingezetenen bekend zijn. Wanneer de Heeren Burgemeesters van *Groningen*, *Ulrum*, *Warffum* en *Uithuizen* de vrachtloonen voor laatstgenoemde dorpen b. v. gelijk stelden met die van *Oldehove* en voor *Ulrum* 1/5 hooger, met bepaling, dat het nieuwe reglement op bordpapier geplakt in de schuit zoude moeten voorhangen en dat het in de roef en in het ruim voor elk leesbaar was, dan zoude men ongetwijfeld vele botsingen en haarkloverijen over willekeurige vrachtberekening voorkomen, en aan de ingezetenen van geheel Hunsego-kwartier eene niet geringe dienst bewijzen.

Ook ten opzigte der brievenposterij zoude men ook in dat gedeelte onzer Provincie, zonder vermeerdering van kosten, belangrijke verbeteringen kunnen daarstellen.

Van de *Zoltkamp*, alwaar voor deze provincie eene belangrijke zeehaven gevonden wordt, is in 1848 een grindweg gelegd, waardoor die plaats met den Ulrummer trek- of puinweg verbonden is, en in het volgende jaar zal ook de binnenweg van *Wehe* tot aan den nu bestaanden grindweg naar de Zoltkamp bepuind en begrind worden, waardoor gemelde zeehaven met de overige grind- en straatwegen van deze provincie en geheel het rijk in verbinding wordt gebragt; en daar op de Zoltkamp uit gebrek aan een binnenkanaal geen schuitenveer bestaat, en geen diligence wordt gevonden, terwijl ook de brieven van het afgelegene distributiekantoor te Ulrum bijna een uur ver moeten worden opgebragt, zoude het zeer wenschelijk zijn, dat het distributiekantoor naar de Zoltkamp verplaatst wierd, zijnde niet alleen van groot belang voor de Zoltkamp zelve, eene plaats van tusschen de 7 en 8 honderd zielen, maar vooral ook voor den handel en de zeevaart.

Thans ontvangt de postbode, die de brieven van Onderdendam tot slechts naar Ulrum brengt, jaarlijks *f* 400, zijnde onlangs met eene toelage vermeerderd. Wanneer men nu eene postkar of een' postwagen tusschen de Zoltkamp en Groningen deed rijden en den ondernemer vergunde om, behalve de brievenmaal, daarmede ook passagiers en pakgoederen te mogen vervoeren, zoude men met eene toelage van *f* 400 jaarlijks voorzeker wel ondernemers vinden, om de dagelijksche dienst van *Zoltkamp* naar *Groningen* vice versa op bepaalde uren waar te nemen, en men zoude *Ulrum*, *Leens*, *Mensingeweer* (bij *Eenrum*), *Winsum* en *Adorp* met de tusschenliggende dorpen in eene gewenschte verbinding brengen, hetwelk voor de gemeente *Adorp* vooral van groot belang zoude zijn: nu toch ontvangt men aldaar de brieven, die van *Groningen* per post verzonden worden, over *Onderdendam*; *Adorp* ligt een goed uur ten Noorden van *Groningen*; *Onderdendam* ligt 2½ uur N.N.O. van de stad en *Adorp* ligt 2 uur Z.W. van *Onderdendam*, werwaarts de brieven moeten worden opgebragt; makende dus voor één uur afstand een' omweg van 4½ uur, dat de correspondentie moeijelijk, langwijlig en kostbaar maakt.

Mogen invloedrijke mannen en bevoegde autoriteiten een' welwillenden blik op deze wenkgevingen slaan en in de middelen van vervoer en de brievenposterij de zoo noodzakelijke verbeteringen daarstellen, dan zouden zij zich voor het algemeene welzijn verdienstelijk maken en den dank verdienen van een zoo volkrijk en belangrijk gedeelte dezer provincie, te meer, daar zulks zonder bezwaar van 's Rijks schatkist kan worden daargesteld.

Een Hunsegoër.

P. H. Schuitema, vroeger schipper te Spijk, heeft de reis naar Noord-Amerika ondernomen, omdat hij vertrouwen heeft gesteld in de uitlokkende beschrijvingen, welke hem van dat veelbelovende land zijn medegedeeld. Het hieronder volgend *uittreksel uit eenen door hem geschreven brief*, hetwelk ons ter plaatsing is toegezonden, kan als een bewijs verstrekken, dat hij in die verwachting zeer is teleur gesteld.

Grindhaven, 3 Augustus 1849.

Dewijl ik wel overtuigd ben, dat gij verlangende zijt iets van mijne omstandigheden te weten, zoo neem ik de pen op, om u de toestand te beschrijven, waarin ik mij bevind.

Wij hebben van het oogenblik dat wij onze reis begonnen tegenspoeden gehad; want niet alleen dat onze dochter op reis tweemaal erg ziek is geweest — een ander onherstelbaar verlies moest ik lijden door het afsterven van mijne onvergetelijke echtgenoot, welke den 24sten Junij, op zee, na eene ongesteldheid van eenen dag, is overleden.

Na vele droefheid op reis ondervonden en vele buitengewone kosten gehad te hebben, zijn wij den 3den Julij te New-York aangekomen. Mijne beide kinderen waren toen en zijn ook nog ziek, zoodat het er treurig voor mij uitziet; want ik kan de kinderen hier bijna niet kwijt worden in de kost. Als ik eens wat verdienen kan en als ik hen dan kan uitbesteden in den kost, dan moet ik wel 6 Hollandsche guldens in de week besteden, en daar is voor mij geen verdienen aan. Was ik bij u, dan was het thans ook slim voor mij, doch dan had ik meer geld. Ik heb nu te veel verreisd. Zij hebben hier in Amerika het mes aan beide kanten scherp, nog slimmer dan in Holland; want zij hebben ons de geheele reis door afgezet, in het tjalkschip is het al begonnen.

Te New-York was J. S. om ons af te halen en nog hebben zij ons bezet, waarvan G. A. de schuld toekomt; want deze was onze leidsman en daar vertrouwde J. S. op. Ja vrienden, deze G. A. heeft velen gefopt of bedrogen, zoo als men dat uitdrukken wil. — Hij had aan velen land verkocht, en wel aan ieder 80 akkers, waarvan 5 zouden klaar zijn met vruchten en een welbetimmerd huis met 3 vertrekken er op; en nu zij er gekomen zijn, is alles bosch — en hij had van ieder *f* 1200 ontvangen. — Nu kunt gij denken hoe die menschen teleurgesteld waren, toen zij alles zoo bevonden. Daarom vrienden, die voornemens zijt hier te komen, gij moet G. A. niet vertrouwen, hij wil gaarne hier nog meer zoo lokken. — Gelooft niet aan hem, ook niet aan een ander, die er zoo breed van opgeeft.

Men kan hier wel veel geld verdienen, die het treft, maar het is hier ook duur teren, want alles is hier duur. Verdienen wij een Dollar, wij moeten hem niet hooger schatten dan 1 Gl. Hollandsch. Woningen zijn hier ook duur. Voor het land vragen zij bij de stad Holland 10 Dollars, dit is niet goedkoop, want het is heel slecht land. — Komt men in de kolonie, daar is het land beter, doch indien men daar wat wil koopen, dan moet men ver in de kolonie op, en 10 schellingen voor een akker besteden. — Maar dan is men zeer ver van de stad, en die land koopt moet wel geld hebben, anders is het nog niets, want men moet hier voor één of twee jaren voorraad hebben. — Er zijn al velen uit de kolonie gevlugt van honger, om elders geld te verdienen. Het is gelukkig voor J en P., dat O. en A. overgekomen zijn, want nu kunnen zij het doorzetten. — Zij hebben nu al 2 koeijen en 2 kalveren gekocht. J. v d. W., die heeft wel land, maar het lijkt mij er heel armoedig toe. — Ja vrienden, ik waarschuw u allen, loopt niet te los op Amerika aan; die in Holland zijn brood heeft, moet hier niet komen. Als ik kan, kom ik weer in Holland, dat wil ik u zeggen, want het lijkt mij hier niets toe. Ik kan anders niet zeggen, dat mij het land niet toelijkt; het is in de kolonie goed; maar het houdt zoo lang aan, dat die stobben en die wortels er uitkomen, dat lijkt mij niet toe. — Ja, vrienden, het is al zoo wat om hier boer te worden; maar voor de meiden en jongens, die werken kunnen en willen, is het hier goed te wezen; doch voor eene huishouding met kinderen is het bezwaarlijk om aan den gang te komen. Gij vindt nooit geen Holland weer, een land daar het zoo geregeld is; want er is geen geregeldheid in Noord-Amerika. J. O. heeft geschreven, er zijn toch goede menschen; maar het is hun allen om afzetten te doen.

Wat de vruchten betreft, zij zijn hier gedeeltelijk verdroogd, want hier is veel droogte geweest.

Gij zult wel zeggen: hij schrijft lang zoo goed niet als anderen; dat kan ik ook niet, want dat velen schrijven is niet waar. J. O. b. v. verdient veel geld met zijne jongens, maar daar gaat ook veel af, en dat schrijven zij niet. H. W. verdient ook 20 dollars in de maand, dit is veel; doch die werkt moet een vast ligchaam hebben, want het is hier al zwaar werk en daardoor worden de menschen hier schielijk ziek; er is hier tegenwoordig veel ziek volk.

Schrijf mij spoedig hoe het met u in Holland gesteld is.

Wees van mij gegroet.

(get.) P. H. Schuitema,
te Grindhaven, in de staat Michigan.

Zeetijdingen.

Gepasseerd te Rendsburg den 22 Nov., kapit. *Heerma* Louwina, van Dantzig n. Gent; *de Boer Sap* Hendrika, van Hamburg n. Rostock. — Te Tonningen den 22 Nov., *Lindeboom* Fransiska, van Riga n. Halte; den 23sten *Coerkamp* de 3 Gebroeders, van Rostock n. Lynn; *Drent* Anna Catharina, van Rostock n. Hull; *van der Woude* Hoop en Liefde, van Elbing n. Hull; den 24sten *Oostra* Annegina Jantina, van Riga n. Antwerpen; *Pluktje* Hermanna Hendrika, van Stettin n. Leer.

Binnengekomen te Amsterdam den 24 Nov., kapit. *van der Baan* Johanna, van Archangel; *Mulder* Antje Brons en *de Jonge* Pollux, beide van Riga; *Hazewinkel* Onderneming, van Dantzig; *Gust* vr. Margaretha, van Bremen; den 26sten *de Jong* Hesperus, van Archangel; *Wiersma* Herstelling en *Tiktak* Jantina Fennechiena, beide van Riga; *Huisman* Hendrika, van Dantzig; *Waterborg* Karsina, van Londen; *Lohman* Roelfina en *Leeuw* Maria Louisa, beide van Newcastle; *Verlee* vr. Roelina, van Riga; *Karst* Lamberta en *de Haan* Henriette, beide van Dantzig; den 27sten *Schuth* Gesina, van Koningsbergen; *Dijk* Maria, van Dantzig; *Schuur* Johanna Ettina, *Struik* Fenna Gerarda en *Lukkien* Jettina Roelina, alle drie van Stettin. — Te Texel den 25 Nov., *Timmer* Koophandel en Zeevaart, van Newcastle; *Franken* Maria en *Bakker* Geertruida Femina, beide van Dantzig; den 26sten *de Jong* Jantina Engelina en *Fijn* Ida Wubbina, beide van Memel. — In het Vlie den 23 Nov., *Visser* Maria, van Londen; *Smit* Marchina Bosscher, van Portsmouth; *Korter* Riga, van Riga; *Ebes* Alida, van Christiansaand; den 24sten *Leeuwes* Arendina, van Petersburg; *Dijk* Maria, van Dantzig. — Te Batavia den 24 Sept., *Doornbos Borchers* Adolf van Nassau, van Amsterdam. — Te Napels den 17 Nov., *Hazewinkel Muntendam* Anna Maria, van Amsterdam. — Te Cevita Vecchia den 2 Nov., *Jansen* Henriette Roijen, van Amsterdam. — Te Duinkerken den 22 Nov., *Smit* Morgenster, van Rotterdam. — Te Gent den 23 Nov., *Klasen* Elisabeth, van Riga; *Boeling* Alida, van Koningsbergen. — Te Hartlepool den 22 Nov., *Bakker* jfr. Catharina, van Londen. — Te Kroonstad den 12 Nov., *Pott* het Vertrouwen, van Amsterdam. — Te Travemunde den 21 Nov., *Hut* Margiena Margaretha, van Londen. — Te Londen den [illegible] Nov., *Oldenburg* Sara Maria, van Rotterdam; *van Sluis* Ettina, van Groningen. — Bij Ramsgate den ...., *Schut* juffer Henriette, van Rotterdam n. Nantes. — Te Dublin den 23 Nov., *Fekkes* de Hoop, van Rotterdam. — Te Peterhead den 20 Nov., *Koning* Neptunus, van Koningsbergen. — Te Dantzig den 21 Nov., *Bies* Vriendschap, van Petersburg.

Binnengekomen te Amsterdam den 27 Nov., kapit. *Bakker* Geertruida Femina, van Dantzig; den 28sten *Meijer* Pieter Hendrik, van Petersburg; *Korter* Riga, van Riga. — Te Brielle den 27 Nov., *Oldenburger* Astrea, van Koningsbergen. — Te Vlissingen den 26 Nov., *Mooi* de Trouw en *Bolhuis* Roelfina Gesina, beide van Koningsbergen. — Te Sandwich den 25 Nov., *Bauwens* jonge Jacob, van Ostende. — Bij Douvres den 22 Nov., *Schuur* Aaltje Pronk, van Dordrecht n. Belfast; den 24sten *Kramer* Margaretha Ida, van Batavia n. Amsterdam. — Te Leith den 23 Nov., *Kuiper* de 5 Gezusters, van Harlingen. — Te Yarmouth den 24 Nov., *Klein* Eendragt, van Harlingen.

Zeilklaar te Stockholm den 14 Nov., kapit. *de Vries* Clara Catharina, naar de Noordzee — Te Newcastle vóór den 23 Nov., *Pieper* Dankbaarheid en *de Vreede* Prudentia, beide naar Amsterdam; *Huges* Johan Gerard, naar Rotterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 25 Nov., kapit. *Hilbrands* vr. Maria, naar Emden; den 27sten *Flik* Onderneming, naar Dantzig. — Van Texel den 25 Nov., *Jaski* Anne en Elisa, naar Batavia; *Zwanenburg* Adolph Frederik, naar Suriname; den 26sten *Hazewinkel* Roelf Giezen, naar Napels; *Klein* Alida Margaretha en *T[illegible]* Vriendschap, beide naar Londen. — Van Marseille den 20 Nov., *Mulder* Charlotte, naar Falmouth. — Van Dantzig den 17 Nov., *Donema* Reneke Hooites en *Ketelaar* Jantina Hendrika, beide naar Amsterdam. — Van Jersey den 20 Nov., *Duit* Maria Anna, naar Cardiff — Van Kroonstad den 12 Nov., *Teensma* jonge Brechtina, naar Amsterdam; *Lodewijks* Maria Johanna, naar Rotterdam; *Voorwind* Eendragt, naar Antwerpen; *Jongebloed* Johanna, naar Nantes; *Lupkes* Aletta Charlotta, naar Elseneur; den 14den *Bru[illegible]* Fenna, naar Amsterdam; *Bieze* Vriendschap, naar Elseneur. — Van Travemunde den 23 Nov., *Pruim* Hendrika, naar Amsterdam. — Van Bremerhaven den 23 Nov., *Geltes* de 2 Gezusters, naar Groningen. — Van Warnemunde den 23 Nov., *Duif* jonge Duif, naar Jersey. — Van Bolderaa den 16 Nov., *Mulder* vr. Jantina, *de Haan* Aleida Aleida en *de Weerd* Pieter, alle drie naar Helsingör; *de Jonge* vr. Elisabeth, naar Amsterdam.

Vertrokken van Vlissingen den 23 Nov., kapit. *Lindeboom* Maria Therena, naar Drontheim. — Van St. Ubes den 15 Nov., *Hen[illegible]* Neerlands Welvaren, naar Londen. — Van Royan den 21 Nov., *Glim* Henderika Margaretha, naar Amsterdam.

Het schip *British Queen*, kapit. Wright, van Groningen naar Londen, is den 15den Nov. te Helgoland met schade binnengeloopen, doch heeft den volgenden dag de reis voortgezet.

Hadersleben, 23 Nov. Voor eenigen tijd geleden, is aan de mond van het Fiord alhier opgevischt eene flesch, waarin een briefje en waarop met potlood iets geschreven staat, waaruit men alleen heeft kunnen ontcijferen: „*Jan K. Pummel*, geboren te Veendam in de provincie Groningen.”

Kapit. Rijken, van Batavia naar Rotterdam, in Brouwershaven binnen, rapporteert, den 18den Nov. op de hoogte van Lézard in goeden staat gezien te hebben het schip *Hendrika*, kapit. Laurens, van Rotterdam naar Batavia.

Harlingen, 24 Nov. Binnengekomen den 20sten *Kok* de jonge Frederik, van Memel; den 21sten *Fokkes* de Gebr. Fokkes, van Stettin; *Smit* Sjaardama, van Drammen; *Pot* Catharina Elisabeth, van Frederikstadt; den 22sten *Postema* jufvr. Fresina, van Dantzig; *Vos* Catharina Knelsina, van Rochester; den 23sten *Ebes* Aleida, van Christiansand; den 24sten *Visser* Maria, van Londen; *Smit* Marchiena Bosscher, van Engeland. — Vertrokken den 20sten *Klein* Eendragt, naar Engeland.

ZOUTKAMP, 28 Nov. Binnengekomen den 25sten *Wijnsma* de Buitenwerf, van Londen; *Prenk* Roelina, van Rendsburg. — Vertrokken den 25sten *Achtien voor Ellens* Lammegina, naar Portsmouth; *Kwint* Jantina, naar Yarmouth.

Op de stroom is drijfijs.

DELFZIJL, 28 Nov. Binnengekomen den 23sten kapit. *Deen* Gesina en *de Vries* Jopkien, beide van Gluckstad; den 26sten *Jonker* Siberlina, van Hamburg; *Forma jr.* vr. Jantje, van Leer; *Ostsee* de Hoop, van Emden; *Gelles* de 3 Gezusters, van Bremen.

209de STAATS-LOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

5de Lijst. No. 17816 een prijs van *f* 1000. — *6de Lijst.* No. 8306, 17096 en 7303 ieder een prijs van *f* 1000. — *7de Lijst.* Geene.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 23sten tot en met den 29sten November zijn te *Groningen* geboren 9 zoons en 10 dochters; gehuwd 12 paren; overleden 6 ouden en 6 jongen.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 27 November.

TARWE.		N. GERST.		
Oude Bak	70 ℔ *f* 7,00	Winter	52 ℔ *f* 2,65	Zw. Voer 42 ℔ *f* 2,10
N. Oml.	70 » » 5,70	»	54 » » 2,85	» 44 » » 2,20
»	72 » » 6,10	»	56 » » 3,05	BOONEN.
Old.	68 » » 5,00	Zomer	56 » » 2,70	Paardeb. *f* 3,25 *f* 4,10
»	70 » » 5,40	»	58 » » 2,85	ZADEN, ENZ.
» N.	72 » » 5,80	Knobbe	60 » » 3,00	Gr. Gort p. m. *f* 5,25.50
ROGGE.		»	62 » » 3,25	Par. 100 N. ℔ *f* 7,50 *f* 11
N. Inlands.	66 ℔ *f* 3,80	N. HAVER.		
»	68 » » 3,60	Dikke	44 ℔ *f* 2,25	Koolz. *f* 10,50 *f* 12
»	70 » » 3,90	»	46 » » 2,40	Zomerz. *f* 8 a *f* 9,75
O.	68 » » 3,70	»	48 » » 2,60	Dederz. *f*
N. BOEKWEIT.		»	50 » » 2,80	Boterz. *f* 8,50 a *f* 9,25
Gr. Zand	62 ℔ *f* 3,45	»	52 » » 3,05	G. Mosts. *f* 5 a *f* 7,50
»	64 » » 3,75	Bl. Voer	38 » » 1,90	Raapol. p. v. *f* 43
»	66 » » 4,05	»	40 » » 2,00	Boter van *f* 18 *f* 20,50 naar kwal.
Zw. Zand	64 » » 3,65	»	42 » » 2,10	
Veen	64 » » 3,55	Zw. Voer	40 » » 2,00	

Tarwe flaauw. — Rogge en Boekweit aan gebruikers als genoteerd verkocht. — Winter-Gerst iets hooger; Zomer- en Knobbe-Gerst in een doen. — Dikke Haver iets lager; voersoorten als voren. — Boonen mede als voren. — Gort flaauw. — Kool- en Zomerzaad weinig in gepasseerd.

ROTTERDAM, 26 *November*. Tarwe: N. Zeeuwsche, Vlaams. en Overm. tot vorige prijzen opgeruimd; goede en puike *f* 7,50 a *f* 8; mindere *f* 6,40 a *f* 7,40; goede en puike jarige *f* 7,90 a *f* 8,30; mindere *f* 7,30 a *f* 7,80; Roode soorten traag en tot vorige prijzen bij uitslijting; 157 ℔ witbonte Poolsche *f* 275; 162 ℔ jar. Hoogl. Kleefs. *f* 270; 159, 161 ℔ dito Kleefsche *f* 250, *f* 260; 162 ℔ n. Hoogl. Kleefs. *f* 238, *f* 240, *f* 242; 161 ℔ dito *f* 243; 160, 163 ℔ dito Kleefsche *f* 236, *f* 240; 159, 160 dito ℔ Bovenl. *f* 224, *f* 225, *f* 226; 159 ℔ dito Neder-Rijn *f* 228. — Rogge prijsh.: Overm., Zeeuws. en Vlaams. *f* 4,30 a *f* 5; voorts 155 ℔ Wolgast *f* 155; 148 ℔ jar. Rijn *f* 134, *f* 136; 150 ℔ N. dito *f* 134; 146 ℔ jar. Hooge Rijn *f* 132; 150, 151, 152 ℔ n. Bovenl. *f* 132, *f* 133½, *f* 135; 138 ℔ o. Petersb. *f* 112. — Gerst: Zeeuws, Vlaams. en Overm. Winter 20 cents lager, *f* 3,20 a *f* 3,60; dito Zomer 10 c. lager; *f* 3,10 a *f* 3,50; voorts te Schiedam: 130 ℔ Libau *f* 133; 131 ℔ Coursche *f* 133. — Haver: Zeeuws. en Inl. korte *f* 2,80 a *f* 3,20; dito Lange *f* 1,90 a *f* 2,50 — Boekweit slap, op 140 ℔ N. Noordbrab. *f* 135, *f* 137, *f* 140, *f* 142; dito Groot-Brab. *f* 140; dito Rijn *f* 134, *f* 135; dito Limb. *f* 130; dito Gron. Veen *f* 130. — Erwten: Zeeuws. Graauwe *f* 5 a *f* 6; dito Groene *f* 4,25 a *f* 5,75; dito Witte *f* 5,25 a *f* 5,75. — Boonen: Zeeuws. en Walch. Witte *f* 4,50 a *f* 6,50; dito Bruine *f* 5,25 a *f* 7,25; dito Paardenboonen *f* 4 a *f* 4,40. — Koolzaad lager: Flakkeesch op 62 p. vl. gehouden, 60 p. vl. geboden.

AMSTERDAM, 28 *November*. Tarwe stil: 129 ℔ roodb. Pools. *f* 262; 121 ℔ n. Gron. *f* 170; 132 ℔ Kubanka *f* 275. — Rogge prijshoudend: 123 ℔ j. Hannov. *f* 132; 124 ℔ n. Inlands. *f* 138. — Gerst in een doen: 97 ℔ Old. wint. *f* 90 alhier. — Haver zonder handel. — Boekweit prijshoudend: 117 ℔ Vriesche *f* 136, aan de Zaan; 118 ℔ jar. Oostvr. *f* 124; 116 ℔ jar. Gron. Veen *f* 118, aan de Zaan.

Koolzaad op 9 vat in Nov. 69 p. vl.; April 71 p. vl.; Oct. 63 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk in een doen, op levering prijshoudend; op 6/w. *f* 44; Vlieg. *f* 42,50 a *f* 43; Dec. *f* 41,25 a *f* 41,75 a *f* 41,25; Mei *f* 41,75 a *f* 42,25 a *f* 42; Sept., Oct. en Nov. *f* 37,50 a *f* 37,25 a *f* 37,50. — Lijnolie op 6/w. *f* 32,25; Vlieg. *f* 31,25. — Hennepolie op 6/w. *f* 39; Vlieg. *f* 38.

LONDEN, 23 *Nov.* Holl. Boter vast en daar de aanvoeren matig zijn betaalde men ten volle de vorige prijzen, terwijl prima merken 2 à 3 sh. hooger bedongen; de inferieure soorten gaan tot de vorige prijzen af; beste Vriesche 90 à 94 sh., 2de soort 64 à 89 sh., beste Holl. 74 à 80 sh., Zwolsche 78 à 80 sh., Gron. 60 à 64 sh., inferieure kwaliteiten 44 à 50 sh.

LONDEN, 26 *Nov.* Van Inl. Tarwe was slechts eene matige hoeveelheid ter markt en evenwel moest men zich met 1 a 2 sh. prijsverlaging op ord. en geringe soorten vergenoegen, alvorens eenige belangrijke partij konde worden gesleten; puike witte sousteneerde nagenoeg de prijzen van ll. Maandag; naar vreemde bestond zeer weinig vraag en op oude moest men 1 a 2 sh. prijsvermindering zich getroosten, terwijl nieuwe schier onverkoopbaar was. Inl. Gerst was meerendeels 1 a 2 sh. lager, maar vreemde bedong nagenoeg de vorige koersen. Mooije oude Voer-Haver was niet lager verkrijgbaar; alle andere kwal. 6 p. a 1 sh. lager. Boonen en Erwten vast op de vorige prijzen.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 28 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 53 11/16, 53⅞, 53¾; Dito Cert. 3 pCt. 63½, 63⅝, 63 9/16; Dito dito 4 pCt. 82¾, 82⅞, 82¾; Amort.-Synd. 3½ pCt. 83 11/16, 83¾; Aand. Rijnspoorweg 4½ pCt. 83¾. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 45¾, 45 13/16, 45¾. — SPANJE, L. bij *Ardoin* van 85 £ 5 pCt. 12 13/16, 12 15/16; Dito dito van 510 £ 5 pCt 12⅞, 13 1/16; Dito bij Dito, Onbep. Stukk. 5 pCt. 12 3/16, 12 5/16; Dito 3 pCt. 36⅝, 36¾; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 27¾, 27⅞, 27 15/16; Coup. Ardoins 7 15/16, 8½. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 33⅞, 34⅛, 34⅛; Dito Dito 4 pCt. 35, 35½, 35½; Dito Binnenl. à 1 Conto 5 pCt. 40½, 41. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 104¾; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 104⅛; Cert bij dito 1831 en 1833 5 pCt. 93⅞, 93⅞; Dito bij *Hope* 4 pCt. 84⅞, 85; Dito bij *Stieglitz en comp.* 4 pCt. 83½, 83⅝; Cert. van Inschr. in Assign. 6 pCt. 64. — POLEN, Aand. met Loten van 500 fl. 143. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 82¾, 82⅝; Dito 2½ pCt. 41⅞, 42⅛; Oostenr. N. Metall. 5 pCt. 87 3/16; Fransche Oblig. 3 pCt. 52¼, ⅜, ⅝; Louisiana bij *Hope* 5 pCt. 92¾; Braz. 5 pCt. 88⅛; N. Mex. 5 pCt. 25, ⅛; Grenada 1¼ pCt. 15¾; Venez. 2¾ pCt. 24⅞; N. Portug. 3 pCt. 30½.

Onze binnenl. fondsen waren heden weder williger en blijven zeer vast.

Spaansche Ardoins blijven na eenige fluctuatie nog iets williger dan gisteren. De 3 pCts. met vrij veel affaire circa ⅛ pCt. hooger.

Portug. zeer geanimeerd en in navolging van Londen, ook hier ruim ⅛ pCt. hooger dan gisteren.

Oosteur. en Russische hebben weinig gevariëerd. Zuid-Amerik. met weinig handel of variatie.

Koers van het Geld: Prolong. 3¼, Beleening 3, Disconto 2¼ pCt.

Laatste Prijzen te vijf uur: Integr. 2½ pCt. 53¾; Ard. a 510 £ 12⅞; Dito 3 pCts. Binnenl. 27⅞; Portug. 3 pCts. 34 3/16; Dito 4 pCts 35½; Ard. Coup (Nieuwe) 7 15/16; 3 pCt. Fransche 52¼

ADVERTENTIEN.

*** Het **BESTUUR** der ACADEMIE *MINERVA* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden:

1) Dat gedurende den geheelen winter, als naar gewoonte, aan welgemelde Academie ONDERWIJS gegeven wordt aan ZEEVARENDEN in de STUURMANSKUNST en verdere WISKUNDIGE WETENSCHAPPEN. Zij, die dit onderwijs verlangen, kunnen zich van nu af aan, ter bekoming van nader onderrigt omtrent den tijd en de Voorwaarden van het Onderwijs, bij den Lector J. VAN CLEEFF vervoegen, en moeten, voor en aleer tot hetzelve toegelaten te worden, van een SCHRIFTELIJK BEWIJS van TOELATING, door den Secretaris der Academie afgegeven, voorzien zijn.

2) Dat mede gedurende dezen winter, des DINGSDAGS en VRIJDAGS avonds van 7 tot 8 uur, in het Gebouw van gemelde Academie, geregeld ONDERWIJS gegeven zal worden in de WERKTUIGKUNDE en in derzelver TOEPASSING op de NUTTIGE KUNSTEN en BEDRIJVEN, voornamelijk met het doel, om de nijvere Volksklasse die theoretische en practische kennis van de WERKTUIGKUNDE te doen verkrijgen, welke van eene dadelijke toepassing kan zijn bij de beoefening van het beroep, en welke zij bij den tegenwoordigen staat der Wetenschappen en de vorderingen in alle takken van Volksvlijt, zoo zeer noodig heeft.

Tot deze lessen zullen worden toegelaten de Heeren STUDENTEN aan deze HOOGESCHOOL en zoodanige KWEEKELINGEN dezer ACADEMIE, die tot een bepaald Vak worden opgeleid, en het Onderwijs in de Wiskunde in grooteren omvang bereids hebben ontvangen, en alle zoodanige personen, die, in de voorschreven termen niet vallende, bewijzen, de daartoe vereischte voorloopige kundigheden te bezitten.

Diegenen, welke verkiezen eenen CURSUS in de WERKTUIGKUNDE, invoege boven vermeld, bij te wonen, zullen op eene LIJST, bij den Lector J. VAN CLEEFF voorhanden, daarvoor moeten teekenen, onder dadelijke betaling van *f* 5,00 voor den geheelen Cursus, ten ware zij van het Bestuur de bevoegdheid mogten verkregen hebben, dat onderwijs *gratis* te ontvangen.

GRONINGEN, 26 November 1849.

Namens het Bestuur voornoemd:
J. H. GEERTSEMA, Cz., *Secretaris.*

Natuurkundig Genootschap.
OPENLIJKE VERGADERING.

WOENSDAG, den 5den December 1849.
Redevoering van Dr. C. H. VAN HERWERDEN, C Hz.
Bijdrage van Prof. J. W. ERMERINS.

*** Het **BESTUUR** der VEREENIGING tot BEVORDERING van **ZEDELIJKHEID** en **GODSDIENSTIGHEID** onder de alhier wonende *DIENSTBODEN*, verzoekt, ingevolge Art. 9 van de Statuten dier Vereeniging, alle LEDEN van dezelve **die op eenige Belooning voor hunne Dienstboden aanspraak meenen te kunnen maken**, om zich daartoe schriftelijk bij hetzelve aan te melden, **voor den 10den December e.k.**

GRONINGEN, 29 November 1849.

Het Bestuur voornoemd, en uit diens naam:
W. GERHARDS, *President.*
H. J. TRIP, *Secretaris.*

CONCERT te Grijpskerk,

den 2den December 1849, bij **J. DE BOER**, Az.

Winterbals.

De Heeren LEDEN worden door deze verwittigd, dat van de **BALS**, welke gedurende dezen WINTER zullen worden gegeven, het **eerste** zal plaats hebben op **DINGSDAG**, den 11den December aanstaande, in de ZAAL van het CONCERTHUIS.

Aanvang te 6 uur. *De Commissarissen:*

C. F. A. HUBAR.
J. BAART DE LA FAILLE.
J. J. CANTER CREMERS.
H. L. WICHERS, W.z.
J. WOLDRINGH.
B. D. H. TELLEGEN.
P. H. LILLIJ.
J. L. E. JUTA.
P. VAN DER KETTEN.
J. C. C. VAN SCHELTINGA BERGSMA.

Het op MAANDAG, den 3den December e.k., aangekondigde **CONCERT**, door den Heer TH. KRAUSE, zal, in plaats van op dien dag, plaats hebben op **MAANDAG**, den 17den December.

*** De **COMMISSIE** *ter bevordering van het schoolgaan van arme kinderen*, in 1840 hersteld door het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der Maatschappij: *tot Nut van 't Algemeen*, heeft, door de weldadigheid harer Stadgenooten daartoe in staat gesteld, reeds bijna drieduizend Kinderen, die anders waarschijnlijk zonder onderwijs opgegroeid zouden zijn, op voor hunnen toestand geschikte Scholen doen opnemen. Daarenboven heeft zij ruim *vierhonderd* Kinderen, die door gebrek aan kleeding verhinderd werden school te gaan, van de noodzakelijkste kleedingstukken voorzien. Hare fondsen rusten, zoo als boven reeds is aangeduid, op de weldadigheid der Groningers. Sedert eenige jaren geeft de Commissie op den TWEEDEN KERSDAG, daartoe zoo uitnemend geschikt, in de MARTINIKERK een **GODSDIENSTIG MUZIJKFEEST**. Heeren Kerkmeesters verleenen haar gaarne het gebruik van het Kerkgebouw. Een aanzienlijk getal beoefenaren van Muzijk en Zangkunst wijden hunne talenten gaarne aan een zoo nuttig doel. Telkens mogt het haar gelukken, eenen gaarne gehoorden Spreker te vinden, die de plegtigheid leidde en heiligde. Het ruime gebouw was iedere reize gevuld met eene deelnemende schare, die hoogst tevreden en gesticht huiswaarts keerde.

Ook dit jaar hoopt men op eenen goeden uitslag van de pogingen, welke aangewend worden, om het aanstaande Feest eene heilzame strekking te geven.

Men twijfelt niet, of op de Lijst, die thans aangeboden wordt, zal ruim ingeschreven worden. De behoefte is thans vooral niet minder groot dan vroeger, daar de noodlottige ziekte, die in den loop van dit jaar geheerscht heeft, velen, die vroeger nog in staat waren hunne kinderen tegen betaling school te doen gaan, nu daarin belet heeft. Komen de meer gegoeden de armen niet ook in dit opzigt buitengewoon te gemoet, dan zullen de gevolgen niet te berekenen zijn.

Voorloopig wordt het onderstaande programma medegedeeld.

1. OUVERTURE van.............., door het Schutters-Muzijkkorps.
2. ALGEMEEN GEZANG.
3. VIERSTEMMIG KORAAL, van WERNER; door het Zangkoor.
4. VIERSTEMMIG LIED, van BEETHOVEN; door het Zangkoor.
5. ....; door het Schutters-Muzijkkorps, met Solo's voor de Klarinet.
6. VIERSTEMMIG LIED met Solo's, van BOSSE; door het Zangkoor.
7. ANDANTE op het Orgel; door den Organist HAUFF.
8. VIERSTEMMIG LIED, van BERNER; door het Zangkoor.
9. KWARTET van POSTEL; door het Zangkoor.
10. VIERSTEMMIG LIED, van BENECKEN; door het Zangkoor.
11. ALGEMEEN GEZANG.
12. ....; door het Schutters-Muzijkkorps.
13. VIERSTEMMIG LIED, met Solo en Kwartet, van SCHULZ; door het Zangkoor.
14. ALGEMEEN GEZANG, met het Zangkoor.
15. VIERSTEMMIG LIED, door het Zangkoor.
16. SLUITING met het Orgel; door den Organist HAUFF.

N.B. De verdere regeling van het Feest zal nader door dit Blad worden aangekondigd; terwijl de Gezangen eerstdaags verkrijgbaar zullen worden gesteld.

BETHESDA.

Gelderlands natuurschoon heeft immer uit andere streken onzes Vaderlands bewonderaars tot zich getrokken. Wie in de volgende lente weder een bezoek aflegt langs de boorden van *Rhijn* of *Waal*, die vergete niet langs den Westelijken *IJsseloever* te wandelen; en langs den prachtweg te *Dieren* komende, legge hij een bezoek af op het Landgoed *Laag-Soeren*. Thans treft men daar eene uitgebreidheid van meer dan 380 bunders aan, die zijne grootte uitmaken, maar men vindt er tot heil der lijdende menschheid eene Koudwater-geneesinrigting, BETHESDA geheeten. Eene Maatschappij van vermogende lieden kocht dit Buitengoed te dien einde aan, en aan zeven waardige Directeuren is het bestuur er over toevertrouwd. God besture de keuze dezer Heeren ter bekoming van een' waardigen Doctor. In ons Vaderland heeft men geen' Waterdoctor, en tot buitenlandsche Waterdoctoren weten vele lijders den weg niet te vinden. Zoolang er dan te BETHESDA geene gelegenheid is, om voorschrift te erlangen, zoo bied ik mij, uit dankbaarheid jegens God en eene verpligtende naastenliefde, aan alle sukkelende Lijders aan, om hun, *gratis*, den weg aan te wijzen tot eene huiselijke behandeling hunner kwalen, door middel van de Waterkuur; doch op geen' anderen dag, dan op ZATURDAG, opdat vervolgens geene sukkelende lijders in ons Vaderland meer verpligt zijn, ter herkrijging hunner gezondheid, eene moeijelijke en kostbare reis naar andere landen te ondernemen. Van zoodanige inrigtingen hebben, buiten ons, reeds alle Staten van Europa sedert eenige jaren de glansrijkste uitkomsten genoten, en wij verblijden ons, dat ook Nederland, met 1850, in dat voorregt moge deelen.

Een 38jarige kranke lag (JOH. V), bij *Bethesda*, en op de vraag van onzen Heer, of hij niet gezond wilde worden, antwoordde hij, dat hij geene hulp had, om in het bad te komen.

Wij meenen, tot troost van onvermogende Lijders, te mogen hopen, dat de hand der Christelijke barmhartigheid hen tot aan en in Gelderlands BETHESDA zal geleiden.

HOOGEZAND, 23 November 1849.

J. F. BEINS.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

*** Heden beviel van eenen ZOON A. KEIZER, geliefde Echtgenoot van

D. DE VRIES REILINGH.

GRONINGEN, 23 November 1849.

*** Heden beviel van eene DOCHTER R. BAKHUIS, Echtgenoot van

W. J. DE WOLFF.

GRONINGEN, 27 November 1849.

*** Heden beviel van een MEISJE A. GROENIER, Echtgenoot van

H. ROELFSEMA.

WINSCHOTEN, 27 November 1849.

*** GRONINGEN, 29 November 1849. Heden beviel van eene DOCHTER GRIETJE MEES, Echtgenoot van

F. MEES,
Apotheker.

*** Getrouwd:

C. BROUWER,
van *Kampen*,
en
R. E. KUIPER.

BEERTA, 23 November 1849.

*** Mijne dierbare Echtgenoot STIENTJE M. WIERENGA werd mij heden door den dood ontnomen, in het twintigste jaar haars ouderdoms, mij nalatende twee Kinderen, welke hun groot verlies nog niet beseffen.

NOORDHORN, 22 November 1849.

J. A. REINDERS.

Deze diene tot eenige kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

*** Heden overleed, tot onze bittere droefheid, onze veel geliefde Moeder MARIA HARMS MIDDEL, Weduwe wijlen R. J. BARGHUIS, in den ouderdom van 68 jaren.

OUDE PEKELA, 25 November 1849.

R. S. PINKSTERBOER.
E. R. BARGHUIS.

*** Heden morgen circa 4 uur overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, mijne dierbare Echtgenoot MARIA JACOBS LUINING, ruim 59 jaren oud, mij nalatende 6 Kinderen.

VLAGTWEDDE, 26 November 1849.

J. SPECKMAN.

*** OOSTWOLDER POLDER, 26 November 1849. Heden overleed, tot onze innige droefheid, na eene hevige ongesteldheid van slechts 5 dagen, onze dierbare Vader DERK SIBOLTS HOVINGA, *Administrerend Kerkvoogd dezer Gemeente*, in den ouderdom van ruim 67½ jaar. Zacht zij zijne rust, na een onvermoeid werkzaam en veelzins nuttig leven! Diep weemoedig over dit verlies, dat ons ouderloos op aarde maakt, heffen wij het weenend oog en fel geschokte hart naar boven, tot den Vader in den Hemel, die onzen tijd en onze lotgevallen regelt, in de hoop en met de nederige bede, dat Zijne hand ons trooste en sterke, en onze tegenwoordige smart eens met eeuwige vreugde moge verwisselen.

H. D. HOVINGA.
Namens mijne Broeders en Zusters.

*** Heden avond omstreeks zeven uur overleed, tot onze bittere droefheid, in den jeugdigen leeftijd van twee jaren en drie maanden, ons jongste Zoontje CASPER.

ASSEN, 27 November 1849.

L. OLDENHUIS GRATAMA.
I. M. OLDENHUIS GRATAMA SCHUKKING.

Eenige kennisgeving.

Morgen te bezien,

ten Huize van R. J. SCHIERBEEK, in de *Guldenstraat*, de belangrijke verzameling

BOEKEN,

ten deele nagelaten door den WelEd. Geboren Heer

Mr. B. H. LULOFS,

welke, benevens eene zeer fraaije Collectie

PLAATWERKEN, waarbij vele uitmuntende door fraaiheid van *Platen* en keurige *Banden*;

PLATEN, RARITEITEN, ENZ., waaronder eene **BAS**, niet in den Catalogus vermeld, publiek verkocht zullen worden op MAANDAG, den 3den December e.k., en verv., — volgens CATALOGUS à 10 Cts. te bekomen.

Voorts is bij hem uitgegeven en alom te bekomen:

WOORDEN UIT DEN BIJBEL, VOOR ELKEN DAG VAN 1850, met *Bijschrift* van Ds. *M. A. AMSHOFF*, ingen. à **25** Ct., moiré **40** Ct., leder **50** Ct., in koker **75** Ct.

PAYNE'S Universum,
DEEL VII, Afl. 10—12.
Met eene fraaije PLAAT als Premie *gratis*.

Almede de volgende

Prentenboeken,

allen met fraaije Platen voorzien.

H. ILPZEMA VINCKERS, WAT IS ER OP DE KERMIS TE ZIEN, met toepasselijke rijmen en gekl. platen, *f* **1—40.**

——————— NOG IETS VAN DE KERMIS, met toepasselijke rijmen en gekl. platen, *f* **1—40.**

——————— KLEINIGHEDEN TOT NUT EN GENOEGEN VOOR DE JEUGD, met gekl. platen, **90** Ct.

BLOEMEN EN BLADEN. — Letterkransje, met 24 gekl. platen, *f* **1—20.**

GESCHENK VOOR GOEDE KINDEREN, met pl., **45** Ct. Hetzelfde Werkje, in 3 stukjes, A. en B. **10** Ct., C. **12½** Ct.

*** Door den Boekhandelaar **H. M. ROELFSEMA**, is uitgegeven:

GRONINGER VOLKS-ALMANAK VOOR 1850,

14de jaargang, met Portret van Mr. H. O. FEITH en Platen; en met bijdragen van de H.H. Dr. J. BOELES, ELISE, Mr. H. O. FEITH, Dr. W. GLEUNS, Prof. P. HOFSTEDE DE GROOT, Dr. W. HECKER, J. T. HUISMAN, JERONYMUS, Dr. E. J. DIEST LORGION, Mr. A. MODDERMAN, Mr. A. OUDEMAN, T. RAVEN, Hz., Dr. G. ACKER STRATINGH, N. VAN DER TUUK, en H. ILPZEMA VINCKERS.

PRIJS: ingenaaid 75 Cts., in linnen band *f* 1.25.

Voor **ST.-NIKOLAASGESCHENKJES** zijn zeer geschikt:

I. ***J. J. A. GOEVERNEUR***

NIEUWE FABELEN EN VERSJES
voor ***KINDEREN.***

Met 21 plaatjes. Prijs .... *f* 0,90.
IDEM, met gekleurde plaatjes. Prijs .... *f* 1,20.

II. **Lust en Leering;**

FABELEN, SPROOKJES EN VERTELSELS,

VOOR

HOLLANDSCHE JONGENS EN MEISJES

UITGEGEVEN DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR

EN

H. ILPZEMA VINCKERS.

Met zwarte Plaatjes. Prijs .... *f* 1,00.
Met gekleurde Plaatjes. Prijs .... *f* 1,20.

Bovenstaande Werkjes zijn te bekomen bij **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA** en verder alom.

. Door **J. OOMKENS, J.zoon**, te *Groningen*, wordt heden uitgegeven en verzonden:

LANDHUISHOUDKUNDIGE ALMANAK.

ten dienste van *Land- en Buitenman*, met bijvoeging van maandelijksche Tuinoefeningen, vrij gevolgd naar dien van wijlen den Hoogleeraar J. A. UILKENS, 1850, onder Redactie van M. D. TEENSTRA. Zevende jaargang, à *f* 0,30. De weinige nog voorhanden exemplaren der vorige jaargangen zijn te bekomen à *f* 0,15.

. Ten voordeele van de ALGEMEENE ARMEN dezer Stad, is bij **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA EN P. W. VAN HEIJNINGEN BOSCH** gedrukt:

VERSLAG

VAN DE

COMMISSIE VOOR CHOLERA-ZIEKEN

TE

GRONINGEN,

OMTRENT HARE WERKZAAMHEDEN GEDURENDE HET HEERSCHEN DIER ZIEKTE ALDAAR, IN HET JAAR 1849,

opgedragen

AAN ALLEN, DIE HAAR OP DE EENE OF ANDERE WIJZE ONDERSTEUNDEN TER BEREIKING VAN HET DOEL, DAT ZIJ ZICH VOORSTELDE.

Prijs **30** Cent.

Om een ieder de aanschaffing van dit Werkje gemakkelijk te maken, zal het MORGEN, ZATURDAG, door de WEEZEN van het *GROENE WEESHUIS* aan de Huizen der Ingezetenen ter verkoop worden aangeboden.

ECHTSCHEIDING.

Bij Vonnis der ARRONDISSEMENTS-REGTBANK te *Winschoten*, van den zesentwintigsten September dezes jaars, naar eisch geregistreerd, beteekend en bereids ten uitvoer gelegd, is de ECHTVERBINDTENIS tusschen **FREERK GEERTS LINNENKOPER**, Boerenknecht, thans wonende te *Finsterwolde*, en **ANTJE HINDRIKS DE BOER**, zonder eigen beroep, te *Morijge*, onder *Wedde*, op den negenden Mei 1800 achtendertig in laatstbedoelde Gemeente voltrokken, verklaard te zijn ONTBONDEN; met veroordeeling van deze in de door genen te dien einde aangewende kosten van den Processe.

WINSCHOTEN, 30 November 1849.

De Procureur des Eischers:
Mr. W. R. EMMEN.

Zij die, uit welken hoofde ook, iets te VORDEREN hebben van — of VERSCHULDIGD zijn aan de NALATENSCHAP van wijlen den Heer **JOHS. H. VAN SAANEN**, in leven *Graanhandelaar* te *Groningen*, worden verzocht, daarvan Opgave of Betaling te doen, vóór den 15den December 1849, aan Mr. R. IJ. MULLER, Advokaat te *Groningen*.

. Bij onderhandsche acte van den 22sten November 1849, waarop staat: „In duplo geregistreerd te *Groningen*, den drieëntwintigsten November achttienhonderd negenenveertig, deel zevenendertig, filio achttien, recto vak twee en volgende, houdende vier bladen en twee renvoijen; ontvangen twee Gulden veertig cent voor hoofdregt, makende met de achtendertig opcenten drie Gulden eenendertig en een halve Cents. (get.) STEIJN PARVÉ, en waarvan een uittreksel is nedergelegd ter GRIFFIE van de ARRONDISSEMENTS REGTBANK te *Groningen*, is opgerigt eene **VENNOOTSCHAP** tot het drijven van eene *MACHINALE KOORD-, VETERBAND- en ZWEEPSLAGERIJ, WOLSPINNERIJ en VERWERIJ*, en zoodanige andere *Fabrikagie* en *Trafikagie* als de Vennooten in het vervolg van tijd met gemeen overleg zullen goedvinden te vervaardigen, door de Heeren *WOLTER VERSCHUIR*, Doctor in de Geneeskunde, Chirurgijn en Vroedmeester, wonende te *Groningen*, in *IZAAK BUSCH KEIZER*, Predikant te *Mensingeweer*, aldaar wonende, als eenige Vennooten onder de *Firma* **VERSCHUIR EN KEIZER, IN COMPAGNIE**, welke de Vennooten beide geregtigd zijn te teekenen, doch alleen voor Zaken tot de handelingen dezer Vennootschap betrekkelijk en geenszins tot eenigen anderen Handel, Speculatiën of Geldopnemingen, als waartoe de afzonderlijke teekening van beide Vennooten wordt vereischt. De Vennootschap is ingegaan voor den tijd van *twee* jaren, aangevangen op den eersten November 1849, en alzoo eindigende op den 31sten Oct. 1851, mits alsdan ten minste vier maanden te voren door een' der Vennooten schriftelijke opzage zij gedaan, bij gebreke waarvan de Vennootschap telkens weder voor een half jaar zal voortduren onder gelijk regt en voorwaarde van opzage. Indien uit eenige balance mogt blijken, dat het kapitaal der Vennootschap eene vermindering van vijftig ten honderd mogt hebben ondergaan, zal ieder der Vennooten ook vóór het einde der gemelde twee jaren geregtigd zijn de Vennootschap door opzage vier maanden voor het einde van het dan loopend half jaar en alzoo bij den afloop van dat half jaar te doen eindigen. In geval van overlijden van eenen der Vennooten zullen de goederen, tot deze Vennootschap behoorende, niet mogen worden verzegeld.

Voor uittreksel:
W. VERSCHUIR.
I. BUSCH KEIZER.

. De **HOUDERS** DER BANK VAN LEENING te *GRONINGEN* adverteren, dat alle **PANDEN**, welke bij hen in de maanden AUGUSTUS, SEPTEMBER en OCTOBER 1848 zijn *verzet*, geteekend met de letters **X**, **Y** en **Z**, moeten worden afgerent of gelost, en wel letter **X** van den **19**den tot en met den **23**sten November, letter **IJ** van den **26**sten tot en met den **30**sten November, letter **Z** van den **3**den tot en met den **7**den December 1849; zullende, bij gebreke van dien, anders **finaal** worden verkocht.

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

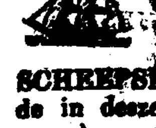
DIENSTREGELING voor de maand NOVEMBER 1849.

Van *KAMPEN* op *AMSTERDAM*, ZONDAGS, DINGSDAGS en DONDERDAGS, 's middags te 12 uur.

Van *AMSTERDAM* op *KAMPEN*, MAANDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS, 's morgens te 8 uur.

De **DILIGENCE** van *Groningen* op *Zwolle* en *Kampen*, in correspondentie met de **STOOMBOOT** van *Kampen* op *Amsterdam*, vertrekt des MAANDAGS, WOENSDAGS en ZATURDAGS, des avonds te 11 uur, van het Logement *de Nieuwe Munster*, bij C. A. FRIGGE; — terwijl de Reizigers zoo vroegtijdig te *Amsterdam* aankomen, om met den laatsten spoortrein naar *Haarlem*, *Leiden*, *'s Gravenhage* en *Rotterdam* te kunnen vertrekken. — Voorts loopt deze Dienst direct door naar *Deventer*, *Arnhem* en *Nijmegen*, en komt te *Arnhem* aan vóór het vertrek van den DERDEN TREIN.

PUBLIEKE VERKOOPING BIJ EXECUTIE.

Op MORGEN, ZATURDAG, den eersten December 1849, des middags te 12 uur, ten verzoeke van [illegible], Slijter van [illegible] ten laste van R. S. SCHEEPSMA, thans [illegible] de in deszelfs [illegible] waarder, ter plaatse [illegible] na te noemen [illegible] liggende, publiek aan de meestbiedenden worden verkocht en toegewezen: Een Open **PRAAMSCHIP**, genoemd *DE TWEE GEZUSTERS*, groot **17** Tonnen, met al deszelfs TOEBEHOOREN, liggende thans in het Loopende Diep, tegenover de *Turfstraat*, te *Groningen*.

J. BARLINCKHOFF,
Deurwaarder.

. Ten overstaan van Mr. **J. W. QUINTUS**, Notaris te *Groningen*, zullen, op WOENSDAG, den 19den December 1849, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Kastelein J. H. EEKHOFF, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden verkocht:

I. Eene ruime, zeer nette, geheel nieuw vertimmerde BEHUIZING get. H 182 V, met fraaijen TUIN er achter en MANDEELIGEN GANG ter zijde, staande en gelegen op eigen grond, Noordzijde in de Bloemstraat, te *Groningen*.

II. Eene nieuw getimmerde BEHUIZING met OPENE PLAATS er achter, geteekend H 181 V, staande en gelegen mede aldaar, Oostzijde, naast het vorige perceel.

III. Eene WONING met OPEN PLAATSJE er achter, get. H 178 V, staande en gelegen mede aldaar.

IV. Eene WONING, get. H 147 V, staande Zuidzijde in de Bloemstraat, te *Groningen*.

V. Eene ruime BEHUIZING, get. E 70 V, hebbende BOVENWONING met vrijen Opgang; staande Zuidzijde in de Achter-den-Muur, tusschen de Boteringe- en Kijk-in-'t Jatstraten, te *Groningen*.

VI. Eene WOONKAMER, get. K 124 1° rood, staande Oostzijde in eenen Gang, onmiddellijk achter het vorige perceel.

VII. Eene WOONKAMER, get. K 124 2° rood, staande Zuidzijde naast de vorige.

VIII. Eene WOONKAMER, get. K 124 3° rood, staande Zuidzijde naast de vorige.

IX. Eene WOONKAMER, get. K 125 rood, staande Westzijde in denzelfden Gang.

Alles toebehoorende aan F. W. VAN DER WERFF en Mejufvrouw.

Om te aanvaarden den 1sten Mei 1850, perceel I ook vroeger. — Te bezien daags vóór en op den Verkoopdag van 2—4 uur.

MAANDAG, DEN 3den DECEMBER E.K.,

en volgende dagen, de geannonceerde verkoop vóór en in het NIEUWE VERKOOPHUIS, in de Oosterstraat, van den nagelaten deftigen **INBOEDEL**, best MANS LIJFSTOEBEHOOREN, ENZ. Morgen Zaturdag namiddag van 1—4 uur te bezien.

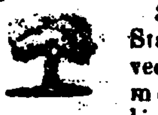
FIRMA **Steen & Comp.**

GROOTE HOUTVERKOOPING

IN HET

LIEVERSCHE BOSCH.

Op MAANDAG, den 3den DECEMBER 1849, (zijnde in de vorige Courant verkeerdelijk opgegeven MAANDAG, den 30sten December), des voormiddags precies te 10 uur te beginnen, zullen de EIGENAREN van het *LIEVERSCHE BOSCH*, in de Gemeente *Roden*, publiek verkoopen:

300 Nommers **EIKENBOOMEN**, op Stam staande in voormeld Bosch; waaronder veel ZWAAR HOUT, geschikt voor Aannémers en voor Huis- en Scheepstimmerlieden.

ASSEN, 26 November 1849.

H. H. VAN LIER.

. Mr. **H. P. WICHERS**, Notaris te *Leek*, gedenkt ten verzoeke van de Erven wijlen ROELF BAKERING en ANNECHIEN HARMS, in leven Echtlieden, Landbouwers te *Midwolde*, Gemeente *Leek*, op WOENSDAG, den 5den December eerstkomende, des avonds te 6 uur, ten Huize van den Kastelein J. HEERDT, te *Leek*, publiek te veilen en verkoopen:

Eene BOEREN BEHUIZING, SCHUUR en HUT, get. no. 25, benevens DE VASTE EN IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 55 B., 88 R., 50 E. daarbij behoorende *Landerijen*, staande en gelegen te *Midwolde*, en het REGT van 5 BEESTEWEIDEN op 71 B., 61 R., 80 E. *Midwolder Meenteschaar*, doende jaarlijks op Midwinter aan den Heer Mr. L. J. WICHERS te *Leek* tot vaste huur de som van *f* 125—00.

. De geannonceerde **HOUTVEILING**, op MAANDAG, den 3den December 1849, wordt wegens de invallende vorst *UITGESTELD*, en zal bij open water gehouden worden op ZATURDAG, den 8sten December 1849, des voormiddags te 11 uur, ten Huize van den Logementhouder W. HOUWING, te *Appingedam*.

Mr. H. J. OFFERHAUS, *Nots.*

Binnen kort zal publiek **TE HUUR** worden aangeboden: een **BEHUISD** gedeelte **LANDS**, behoorende bij de Plaats *ROZENBURG*, te *Scharmer*; en zulks met toevoeging van zoo vele aaneengelegene perceelen WEIDE- en BOUWLAND, als den gegadigden zal gelegen komen. Inmiddels **UIT DE HAND TE HUUR**, en te bevragen bij den Eigenaar Dr. P. E. PRUISSEN, te *Zuidlaren*.

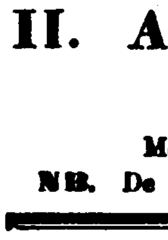
UIT DE HAND TE KOOP:

Het **NEDERLANDSCH KOFSCHIP**, *DE HOUTHANDEL*, groot **124** Tonnen, met deszelfs KOMPLETEN INVENTARIS, liggende in de Haven te *Harlingen*. Te bevragen bij den Eigenaar

H. D. DE GROOT,
te *Nieuwe Pekela*.

VRIESCHE SCHAATSEN.

De ondergeteekende berigt door deze, dat de *door hem gemaakte* **SCHAATSEN** te *Groningen* **alleen** te bekomen zijn bij den IJzerkooper **W. C. TER VEEN**, in de Brugstraat.

IJLST, 30 November 1849.

J. F. FABER.

Kagchelkolen

in soorten, zijn tot billijke prijzen te bekomen bij
Wedw. J. SCHILTHUIS.

J. H. van de WEIJER,

Steendrukker, en Kunst-Muzijkhandelaar in de Oude Ebbingestraat,

is ruim gesorteerd van SCHRIJFPAPIER, à *f* 2,25 de Riem, extra zwaar *f* 3,60; POSTPAPIER, per Riem *f* 2,50 tot *f* 6,00; STALEN PENNEN, per Gros van 144 stuks 30 Cts., extra beste *f* 1,00; GEWONE PENNEN 15 Cts. de Bos, de 100 à 50 Cts. en hooger; ROOD LAK, per Pond van 20 Pijpen 50 Cts. tot *f* 4,00; GEKLEURDE OUWELS, het Pond *f* 1,50; beste ZWARTE ENGELSCHE INKT, de Wijnflesch, 1ste kwal., *f* 1,00, 2de kwal. 50 Cts., kleine Fleschjes dito 10 Cts; POTLOODEN, per Dozijn 10 Cts; GRIFFELS, de 100 10 Cts, 15 Cts., 22½ Cts.; GEKLEURDE KINDERPRENTEN, per Boek 17½ Cts.; GEKLEURDE PRENTENBOEKJES, 5 Cts. en hooger: NIEUWE SPEELKAARTEN, 6 Cts., VOLLE SPELLEN, 10 Cts. tot 50 Cts.; 20 SCHRIFTEN *f* 1,00; KWITANTIËN, per 100 stuks 35 Cts., de 1000 à *f* 3,00; NIEUWJAARSBRIEVEN 5 Cts.

Ter gelegenheid van het **ST. NICOLAASFEEST**, is ontvangen: eene partij **NIEUWIGHEDEN**, als fraaije KINDERSPELLEN, TOOVER-, BOUW- en LEGKAARTDOOZEN, ALBUMS, PRENTENBOEKJES, SCHRIJFGARNITUREN, enz.

Beckel-Zanino,

aan de Groote Markt,

heeft ontvangen: diverse **ARTIKELEN**, geschikt tot ***ST.-NIKOLAASGESCHENKEN.*** Rekommandeert zich ten vriendelijkste.

Tevens is bij hem ontvangen: **ZEEP**, tot voorkoming en genezing van Winterhanden. Om het gebruik algemeen te maken, is de prijs op **10** Cent per Stukje gesteld.

SINT NIKOLAAS.

Even als in vorige jaren, heb ik in eene KAMER ten toon gesteld eene groote hoeveelheid **KINDER SPEEL-** en andere **GOEDEREN**, alles zeer doelmatig tot SINT-NIKOLAASGESCHENKEN, waarin ik mij ten vriendelijksten aanbeveel.

L. M. STIKKEL,
Groote Markt, te *Groningen*.

De ondergeteekende berigt bij deze aan het geëerde Publiek, dat hij heeft ontvangen eene **Nieuwe Sortering**

ST. NICOLAASGESCHENKEN,

bestaande in **CARTONNAGES** en **KINDERSPEELGOEDEREN**, welke tot **zeer lage Prijzen** zullen worden verkocht.

R. HARTMAN,
in de Oude Ebbingestraat.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij met het aanstaande **St.-NIKOLAASFEEST** wederom ruim voorzien is van BONBONS, SURPRISES, ENZ. Hij beveelt zich mede ten vriendelijksten aan tot het leveren van BANKETLETTERS en best AMSTERDAMSCH en GRONINGER ST.-NIKOLAASGOED.

W. C. SCHIERBEEK.

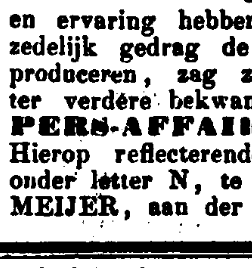
NB. Er wordt ook verlangd een LEERLING, om zoo spoedig mogelijk in dienst te treden.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij voor het **ST.-NIKOLAASFEEST** weder **ruim** gesorteerd is van de NIEUWSTE BONBONS, CARTONNAGES, SURPRISES, ENZ. Ook zal hij op dien avond een **LOKAAL** in gereedheid hebben, tot het gebruiken van VERVERSCHINGEN, benevens IJS, PUNCH à LA ROMAINE, ENZ.; belovende eene prompte bediening.

J. NIEWOLD, *Confiturier.*

M. Pruidon,

Koek- en Banketbakker in de Kijk-in-'t Jatstraat, heeft de eer aan zijne geëerde Begunstigers en verder Publiek te berigten, dat bij gelegenheid van **ST.-NIKOLAAS** bij hem te bekomen zijn vele soorten van **SUIKERWERKEN**, als BONBON DE LIQUEUR en DE LIQUEUR DÉCORÉ, beste **BANKETLETTERS**, opregt **AMSTERDAMSCH SUIKERGOED ENZ. ENZ.**; bevelende zich minzaam in eens ieders gunst.

Een **JONGELING**, oud 24 jaren, reeds eenige jaren in eene HOUTNEGOTIE werkzaam geweest, en daarin en in de ADMINISTRATIE van dien kennis en ervaring hebbende verkregen; tevens van een goed en zedelijk gedrag de beste GETUIGSCHRIFTEN kunnende produceren, zag zich gaarne, met primo Mei aanstaande, ter verdere bekwaming, geplaatst in eene **HOUTKOOPERS-AFFAIRE**, of wel bij een' **ZAAGMOLEN**. Hierop reflecterenden gelieven zich, per *franco Brieven*, onder letter N, te adresseren aan den Boekhandelaar C. P. MEIJER, aan der A-Kerkhof, te *Groningen*.

. Door **S. E. VAN NOOTEN**, te *Schoonhoven*, is op heden uitgegeven en verzonden:

I. ALMANAK VOOR HOLLANDSCHE BLIJGEESTIGEN,

VOOR HET JAAR 1850.

Met Platen. Prijs **60** Centen; in Carton verguld op snede *f* **1,20**.

Deze jaargang vooral munt uit in de geestigste Stukjes, in Poëzij en Proza, van vele onzer voornaamste Letterkundigen. Dezelve bevat 186 bladz. compressen druk, met eene nieuwe letter. Men zal zich de weinige Centen, aan dit GOEDKOOPE BOEKJE besteed, volstrekt niet beklagen.

II. ALMANAK IN MINIATUUR, voor KINDEREN.

Uitgegeven door ***T. VAN SPALL*** en ***P. J. V. DUSSEAU.***

VOOR HET JAAR 1850.

Met Plaatjes. Prijs **40** Centen; in Carton **50** Centen; verguld op snede in Koker **80** Centen.

NB. De *zeven* vorige jaargangen zijn te zamen, in Cartonnen Bandjes, te bekomen voor *f* **1,75** in plaats van *f* **3,50**.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

NOVEMBER 1849.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDSTOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
18	768,14	766,65	764,67	6,3	6,3	6,1	0,77	0,80	0,89	N.	Z.Z.W.	Z.	bewolkt	betrokken	regen
19	761,70	761,49	763,06	5,9	6,0	6,2	0,85	0,86	0,93	Z.	Z.t.W.	Z.Z.W.	betrokken	„	„
20	764,47	765,06	766,09	6,1	7,9	6,7	0,83	0,79	0,87	W.	N.	N.	bewolkt	bewolkt	helder
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	4,9	0,86	0,94	0,89	„	„	„	helder	helder	bewolkt
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Z.	Z.t.W.	Z.t.O.	bewolkt	bewolkt	betrokken
23	757,84	755,70	752,88	[illegible]	[illegible]	3,9	[illegible]	0,75	0,70	Z.O.t.Z.	Z.O.t.Z.	Z.Z.O.	„	„	bewolkt
24	746,74	774,57	743,51	3,3	6,4	5,2	0,90	0,76	0,91	O.Z.O.	Z.O.	„	regen	betrokken	betrokken

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.

BIJVOEGSEL
tot de Groninger Courant van den 4den December 1849, *no.* 97.

(*Vervolg der Nieuwstijdingen.*)

'S GRAVENHAGE, 28 November.

Zijne Majesteit heeft o. a. benoemd tot officier van gezondheid der 3de klasse, den bezoldigden kweekeling der 1ste klasse *J. van der Scheer*, van 's Rijks kweekschool voor militaire geneeskundigen.

— Z. M. heeft tot leden der staatscommissie tot onderzoek van de jaarlijksche algemeene rekening over het jaar 1848, aantoonende de hoegrootheid der koloniale remises, in goederen en geld, en het gebruik van die remises gemaakt, benoemd de heeren: *H. van Beeck Vollenhoven* en *M. H. F. H. Hoffman*, leden van de Eerste Kamer der Staten Generaal; *E. C. U. van Doorn* en mr. *A. J. Duymaer van Twist*, leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal; mr. *R.* baron *van Breugel* en jhr. mr. *H. L. Wickers*, leden van den Raad van State; *G. S. G.* baron *van Fridagh* en *J. P. van Mansvelt*, leden van de Algemeene Rekenkamer, en tot secret. derzelve den heer *A. L. Weddik*, waarnemend secr.-gen. bij het ministerie van koloniën.

— Z. M. heeft den kapt. ter zee *H. H. T. Coops*, komm. der zeemagt in de monden van de Maas en Goedereede, met ingang van den 1sten dezer, tijdelijk benoemd tot direct. en komm. der Marine te Vlissingen, en met dien datum het bevel over de zeemagt in de monden van de Maas en Goedereede, ter vervanging van dien hoofd-officier, opgedragen aan den kapt. ter zee *D. J* baron *Rengers;* en den kapt. ter zee *J. Boelen, Jz.*, inspecteur over het loodswezen, enz., met den laatsten December e.k. onder genot van pensioen op zijn verzoek eervol ontslagen uit het korps officieren der Nederl. marine en uit zijne voorschreven betrekking, onder toekenning van den titulairen rang van schout-bij-nacht, zonder bezwaar van 's rijks schatkist en met vergunning, om de active uniform der zee-officieren te mogen blijven dragen.

— Volgens eene aanschrijving van het ministerie van binnenl. zaken, zullen met den 1sten Jan. 1850 de districts-commissarissen van gouvernementswege ophouden te bestaan, terwijl het aan de gewestelijke besturen wordt overgelaten, indien tot behoud derzelve *noodzakelijkheid* bestaat, voor te dragen die ambtenaren uit de provinciale fondsen te bezoldigen.

— Naar wij uit eene goede bron vernemen, heeft zijne Exc. de minister van binnenlandsche zaken, de heer *J. R. Thorbecke*, voor het hoogleeraarsambt in de regten, hetwelk hij in Leiden bekleedde, dezer dagen officiëel bedankt. Tevens kunnen wij aan onze lezers mededeelen, dat zijne Exc. bij het aanvaarden zijner betrekking als minister niets bedongen heeft, zoo hij eenmaal zijne portefeuille aan een' opvolger moet overgeven. Daar dit in den laatsten tijd wel eens plaats greep, merken wij dit onvoorwaardelijk aannemen eener portefeuille als een gunstig verschijnsel op, dat op meer kloeke daden hoop geeft. (*Zondagsblad.*)

AMSTERDAM, 1 December.

Gisteren namiddag waren de pleinen en straten onzer hoofdstad door ijzel bijna geheel onbegaanbaar geworden; vooral was dit het geval met de hellingen der bruggen en sluizen. Er wordt van onderscheidene ongelukken gesproken. Op de spoorwegen waren de rails zoo glad, dat de wielen der locomotieven er op rondgleden zonder genoegzaam te vatten om de treinen voort te slepen. De meeste treinen zijn dus, gelijk mede de posten, eerst zeer laat aangekomen. De Zuid-Duitsche post is geheel uitgebleven.

— Met genoegen heeft men opgemerkt, dat de bogt van den Holl. spoorweg te Halfweg Haarlem minder sterk is gemaakt, waardoor de treinen verder van het Y verwijderd blijven, welks oevers men tot hiertoe strijkelings voorbij reed, het gezigt waarvan bij menig reiziger ijzing verwekte. De nieuwe bogt wordt sinds j.l. Woensdag met het beste gevolg bereden.

— De aangekondigde openbare defensie van theses in het athenaeum illustre, door den heer *W. Rahusen*, jur. cand., heeft heden middag plaats gehad. De defendens en opponenten hebben zich ook dezen keer op eene allezins voortreffelijke wijze van hunne taak gekweten.

— Eergisteren, juist op den dag van haar zesjarig bestaan, vierde de Louize-Bewaarschool alhier — haren naam dragende van Prinses *Frederik der Nederlanden* — weder een hardverheffend feest, in het bijzijn van eenige moeders der armenkinderen en van sommige aanzienlijke begunstigers dezer inrigting. Na eene belangwekkende toespraak van den heer *W. H. Suringar*, waaruit onder anderen bleek, dat het eerste getal kinderen, dat de school bij de oprigting bezocht, 60 was, terwijl nu reeds meer dan 1800 het onderrigt aan deze school sedert dien tijd mogten dank weten, gaven de kinderen der onderscheidene klassen eenige proeven van hunne ontwikkeling, afgewisseld door kleine welgestemde gezangen. Aan de leiding der Dames-Bestuurderessen en aan die der Louize-krans, welke 's winters voor de kinderen eenige kleederen als belooning vervaardigt, aan de hoofd- en verdere onderwijzerressen, werd hulde gedaan; en het is voor Amsterdam te wenschen, dat bij het overgroot aantal armen-kinderen, waaronder zoo vele wier moeders weduwen zijn, hetzij van stadswege of door bijzondere personen, dergelijke inrigtingen zich nog meer in deze stad zullen mogen verspreiden!

— Z M. heeft den heer *A. Lange* erkend als consul der Vereenigde Staten van Amerika te Amsterdam.

— Z. M. heeft aan den graaf *L. van Bijlandt* en aan den hoogleeraar *J. van der Hoeven*, te Leiden, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen, respectievelijk van kommandeur der orde van St. Olav en van ridder der orde van de Poolster, hun door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken.

— Bij Koninklijk besluit van den 26sten dezer, is de onlangs onder de benaming van *Nederlandsche maatschappij tot bevordering der geneeskunst* opgerigte vereeniging, erkend als zedelijk ligchaam.

— De minister van financiën heeft bij resolutie vastgesteld de 210de loterij, die bestaan zal uit 20,000 loten, 10,000 prijzen en 2 premiën. De collecte zal geopend worden op Maandag, den 24sten December 1849 en gesloten op Zaturdag, den 5den Januarij 1850. De trekking der eerste klasse zal aanvangen op den 21sten Januarij 1850.

— Genees- en heelkundigen. Nederlanders van geboorte, die genegen zijn om zich als officier van gezondheid der 3de klasse bij de landmagt in West-Indie te verbinden, moeten zich, met overlegging van eenige bewijsstukken, aanmelden bij den inspecteur-generaal der geneeskundige dienst.

— De Koning van Denemarken heeft den beroemden Deenschen dichter en romanschrijver, *Adam Oehlenschläger*, benoemd tot ridder-grootkruis der Danebrogs-orde, eene waardigheid, waaraan de rang van minister met de portefeuille en de titel van excellentie verbonden is, en welke tot nu toe slechts aan personen van den hoogsten adel en aan de voornaamste staats-ambtenaren verleend werd.

— Sedert eenige maanden worden in onderscheidene archieven van ons rijk nazoekingen gedaan in al die stukken, welke betrekking hebben op de zeer belangrijke nalatenschap van wijlen den graaf *Charles d'Immerseel*, in het begin der verledene eeuw heer der heerlijkheid Loon op Zand, enz.

Eene som van twintigduizend guldens, vernemen wij, is er door de naastbestaanden uitgeloofd voor hem, die aan den heer *J. F. Hansse*, te 's Hertogenbosch, vertegenwoordigende de hooge erfgenamen van dien graaf, de gevorde administratie-registers dier heerlijkheid, over de eerste helft der vorige eeuw, kan overleggen.

— De Russisch-Keizerlijke geheimraad en kamerheer *Alexander Bodisko*, buitengewoon gezant en gevolmagtigde minister bij de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, had gedurende zijn veeljarig verblijf te Washington door speculatie veel geld gewonnen; men schat zelfs deze winst op een half millioen dollars. Hij had deze som gedeeltelijk in landerijen belegd, hetgeen diplomaten buitenslands niet veroorloofd is, en in het bijzonder Russen uitdrukkelijk verboden is, dewijl zulks het voornemen schijnt aan te duiden van eene vestiging. Voor eenigen tijd ontving de heer *Bodisko* plotseling bevel om naar Petersburg te komen, omdat de Keizer met hem over belangrijke zaken te spreken had; hierbij was echter volstrekt geen sprake van ongunst, veeleer werd hij verzocht zijn' neef mede te brengen, aan welken eene hoogere betrekking toegezegd werd. Dit uitzigt en een aanzienlijker grondbezit in het vaderland haalden den heer *Bodisko* over. Hij reisde af naar zijn vaderland; maar nauwelijks was hij te Petersburg aangekomen, of bij werd naar Siberië gezonden. Of ook zijn neef daarheen gezonden werd, meldt men niet. (*H. B.*)

DORDRECHT, 30 November.

In de fabrijk der Nederlandsche maatschappij van vensterglas, te Zwijndrecht, alwaar men op den 27sten dezer, des avonds te 10 uur, bezig was om den grooten oven te herstellen en van een nieuw verwulf te voorzien, is, door het onverwachts instorten van denzelven, de ovenmaker (een Henegouwer) een weinig bezeerd, maar door den schrik in eenen staat van zinsverbijstering geraakt; twee arbeiders zijn zwaar gekwetst, waarvan er een naar het Stads gast- of ziekenhuis alhier is overgebragt, wiens beide beenen gebroken zijn, waarvan het eene bijna vermorzeld is. Bij den andere heeft geen beenbreuk plaats gehad, maar hij is zoo vol wonden en kneuzingen, dat men hem nog niet heeft kunnen vervoeren.

De heeren directeur en onderdirecteur der fabrijk bevonden zich beide in den oven, die bijna afgewerkt was toen het ongeluk plaats vond, en werden bij de instorting door de nedervallende steenen getroffen en gedeeltelijk bedolven. Beide zijn dan ook vrij ernstig gekwetst; de eerste heeft eene zware kneuzing aan het linkerbeen, en de laatste heeft daarbij eene beenbreuk bekomen, die men echter spoedig heeft kunnen zetten, en niet zeer gevaarlijk beschouwd wordt.

UTRECHT, 1 December.

Den 4den dezer zullen de Staten van Overijssel buitengewoon vergaderen over het plan om een kanaal te graven van Zwolle naar Almelo en naar Deventer, welke kanalisatie later zou kunnen worden uitgebreid door eene naamlooze maatschappij. Tot bekostiging van dat kanaal is in de eerste plaats bestemd het betwiste depôt der Overijsselsche spoorwegmaatschappij, hetwelk met de rente wel *f* 450,000 zal bedragen; dit staat, door aanbiedingen van belanghebbende steden, gemeenten en partikulieren, met *f* 200,000 te worden vermeerderd (de stad Almelo heeft alleen voor *f* 34,000, de ingezetenen aldaar voor *f* 36.000, te zamen *f* 70,000 deel genomen. Wanneer nu de Staten der provincie de gevraagde deelneming van *f* 300,000 toestemmen, dan is reeds *f* 950,000 gevonden; en het laat zich aanzien dat, na zoodanig openbaar bewijs van belangstelling, door de Staten gegeven, de nog ontbrekende som van *f* 150,000 niet moeijelijk zal zijn te bekomen. Doch het besluit der Provinciale Staten zal alles beslissen: immers wanneer men elders wonende kapitalisten tot deelneming in plannen van kanalisatie van Overijssel aanzoekt, bekomt men gewoonlijk het niet ongegronde antwoord: Als de zaak zoo goed is, waarom gaat de provincie dan niet met eene belangrijke deelneming voor?

ASSEN, 29 November.

Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie hebben, bij resolutie van den 27sten dezer, goedgekeurd de verdeeling der marken van Gasteren, gemeente Anlo, voor zoo veel wegen en waterlossingen aangaat.

— Ook alhier hebben zich een 25tal ingezetenen vereenigd tot oprigting van eene afdeeling van het Nederlandsch Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen, welke de heeren mr. *G. Kniphorst*, *G. E. Servatius*, dr. *N. H. Tatum Zubli* en mr. *J. Oosting* hebben gekozen om de commissie van bestuur uit te maken.

— Gedurende de maand Oct. j l. zijn 574 schepen de geheele en 34 een gedeelte der Drentsche hoofdvaart afgevaren, behalve de snikken en veerpramen. In die maand zijn 1241 dagwerken turf afgevoerd.

— Te Ansen, gemeente Ruinen, zijn wederom op twee stallen 2 runderen en 1 kalf door de longziekte aangetast.

— Gisteren ging een jeugdig kind van den voerman *A. ter Veen*, te Norg, op een pas toegevrozen water, met het gevolg, dat hetzelve onder het ijs geraakte. Een ander kind van bovengenoemden persoon beproefde het eerste te redden, doch ook dit geraakte onder het ijs, waarop het derde kind van denzelfden persoon middelen in het werk stelde om deze twee kinderen te redden, doch dit mislukte, want hetzelve kwam ook onder het ijs. Deze drie kinderen zouden zonder twijfel omgekomen zijn, zoo niet een aldaar woonachtige schoenmaker (welke als goed zwemmer bekend staat) zich te water begaf, met het gelukkige gevolg, dat hij alle drie aan hunne ouders terug gaf. Een der kinderen is echter vrij ongesteld, doordien hetzelve langen tijd in het water lag. (*H.B.*)

GRONINGEN, 3 November.

Naar wij vernemen, is door Z. M. den Koning bij besluit van den 11den Sept. jl. voldaan aan het verlangen van die Staten van dit Gewest en eene Commissie benoemd om ook na de sluiting der laatste gewone Vergadering van dit jaar te onderzoeken de zoo hoogst belangrijke zaak betreffende de aangevraagde concessie voor de indijking en droogmaking der Lauwerzee, bestaande uit de heeren jonkheer mr O. J. QUINTUS, jhr. W. HORA SICCAMA VAN SLOCHTEREN, W. J. MEURS WICHERS, J. HOMAN, W. L. DIJKHUIS en mr. A. J. VAN ROIJEN (alle welke heeren behoorden tot de vroeger door de Vergadering te dien einde benoemde Commissie), ten einde haar verslag later in eene vergadering der Staten uit te brengen, en nopens dit onderwerp door dezelven eene finale beschikking zal kunnen worden genomen.

Nadat de overgroote massa schrifturen van verschillenden aard bij de leden dier Commissie zijn rondgezonden ten fine van kennisneming en onderzoek, heeft de eerste bijeenkomst derzelve plaats gehad op Vrijdag, den 30sten November jl., van $3\frac{1}{2}$ tot $7\frac{1}{2}$ uur, in het Provinciehuis alhier. — Men zie wijders omtrent deze voor ons geheele Gewest zoo hoogstgewigtige aangelegenheid ons nommer van den 7den Julij jl.; waarin wij een kort uittreksel hebben medegedeeld van het door de Kamer van koophandel en fabrijken hier ter stede betrekkelijk deze zaak aan de Staten ingediend adres, dat een duidelijk overzigt van den aard, het gewigt en den gang van dit werk behelst.

— Laatstleden Zaturdag, den 1sten dezer, is, ter openlijke teregtzitting van het Provinciaal Geregtshof, ten aanhoore van een buitengewoon talrijk publiek, uitgesproken het arrest op de criminele procedure, gevoerd tegen ROELOF HARMS, oud 47 jaren, geboren te *Leeuwarden*, van beroep tapper, enz., — diens vrouw, HINDERICA BRINKS, oud 47 jaren, geboren te *Emmen*, in *Drenthe*, zonder eigen beroep, — de dochter des eerstgenoemden, MARTHA HARMS, oud 22 jaren, geboren te *Leeuwarden*, zonder beroep, — MARIA THERESIA BARETTA, oud 19 jaren, geboren te *Groningen*, publiek meisje, — en GEPKE MELLES POT, oud 25 jaren, geboren te *Middelstum*, van beroep dienstmeid, — allen hier ter stede, in de Geestelijke Maagdenstraat, ten huize van den eerstgenoemde woonachtig, — als beschuldigd van *diefstal, gepleegd door meer dan één' persoon, met geweld-oefening, welke sporen van kwetsing heeft nagelaten.*

Het Hof heeft, bij dat arrest, voor wettig en overtuigend bewezen aangenomen, dat in den namiddag van den 14 Augustus dezes jaars de vier eerstgenoemde beschuldigden, met onderlinge hulp en bijstand, zekeren ROELF ROELFS VOS (*den Zoon*), koopman en spekslagter, wonende te *Veendam*, die daar ten huize door voornoemde MARIA THERESIA BARETTA was binnengelokt, eerst op eene arglistige wijze een' rijksdaalder, dien hij, om, na aftrek zijner vertering, tegen kleinere geldspecie te worden omgewisseld, op de tafel had nedergelegd, hebben ontvreemd, — vervolgens gewelddadig op hem zijn aangevallen en hem dermate in het aangezigt hebben geslagen, dat hem het bloed den neus en mond uitliep, en eindelijk, onder de daarbij ontstane worsteling, hem van zijn zilveren zakhorologie hebben beroofd; — doch als niet genoegzaam regtens en overtuigend bewezen aangemerkt, dat die geweldoefening, in den zin der wet, sporen van kwetsing zoude hebben nagelaten; overzulks de genoemde vier eerste beschuldigden te zamen schuldig verklaard aan de misdaad van *diefstal, gepleegd door meer dan één' persoon, met geweldoefening*, en hen, te dier zake, veroordeeld tot tepronkstelling op een schavot, ieder gedurende een vierde uurs, — voorts tot rasp- of tuchthuisstraf ROELOF HARMS en HINDERICA BRINKS, ieder voor den tijd van *acht*, — MARTHA HARMS voor den tijd van *vijf*, — en MARIA THERESIA BARETTA voor den tijd van *zes* jaren, — en, eindelijk, uit aanmerking dat niet genoegzaam regtens en overtuigend is gebleken, dat de vijfde of laatste beschuldigde, GEPKE MELLES POT, eenig strafbaar deel aan de onderwerpelijke misdaad heeft genomen, haar overzulks daarvan vrijgesproken, met bevel tot hare invrijheidstelling, ten ware zij, om andere redenen, behoorde gevangen te blijven; hoedanige redenen zijnde gebleken niet te bestaan, zij dan ook onmiddellijk daarop in vrijheid is gesteld.

— Op heden, den eersten dag tot aankoop alhier van rijpaarden voor het wapen der kavallerie, zijn daarvoor aangeboden 18 paarden, waarvan 10 stuks zijn aangekocht.

— Het door het Muzijkkorps der Schutterij ten voordeele der achtergeblevene betrekkingen van de slagtoffers der Cholera te dezer stede, op j.l. Zaturdag, gegeven Harmonie-concert heeft onzuiver opgebragt eene som van *f* 175,50, na aftrek der kosten *f* 140,50.

Van Maandag, den 3den December 1849 tot en met Zaturdag, den 15den December daaraanvolgende, alsmede op Maandag en Dingsdag, den 17den en 18den dier maand, is er gelegenheid tot inwisseling der 25centsstukken, of zoogenoemde kwartjes, naar de wet van 1816 geslagen, welke bij Koninklijk besluit van den 12den November op den *zestienden* December buiten koers zullen zijn gesteld.

Bij het aan de Tweede-Kamer ingediende ontwerp van wet, houdende de begrooting der Lands-drukkerij over 1850, worden de uitgaven gesteld op *f* 161,700, te weten: tractement van den directeur, klerken en opzigter, alsmede schrijfloonen *f* 6,300; bezoldiging der bedienden, jongens, enz. *f* 7000; bureau- en locaal-behoeften *f* 3000; drukwerktuigen, gereedschappen, enz. *f* 7000; arbeidsloon *f* 37 000; aankoop van papier *f* 90,000; werken of diensten buiten de Alg. Landsdrukkerij, ten behoeve van dat etablissement verrigt wordende door particulieren, zoo als: linieer-, graveur- en plaat-drukwerk *f* 1.400; onvoorziene uitgaven *f* 10,000.

Tot dekking der uitgaven worden aangewezen de volgende middelen: 1) de inkomsten over het jaar 1850, wegens aan de departementen van algemeen bestuur, collegiën, enz. te leveren druk-, linieer-, graveer- en plaatdrukwerk *f* 163,800; 2) de inkomsten over hetzelfde jaar, wegens verkochte onbruikbare goederen en voorwerpen, *f* 100; te zamen *f* 163,900.

In de memorie van toelichting leest men onder anderen: De vraag, of het behoud der landsdrukkerij nuttig zij, of men, door besteding van het drukwerk aan bijzondere personen, beter en beterkoop zou kunnen worden gediend, wordt door het gouvernement op nieuw onderzocht.

De uitgaven voor de *Nederl. Staats-Cour.* en het *Staatsblad* worden voor 1850 geraamd als volgt: *a.* redactie van de *Nederl. Staats-Cour.*: 1 hoofdredacteur *f* 3000, 1 klerk *f* 1240, 1 corrector *f* 700 en 1 bediende *f* 426, te zamen *f* 5366; *b.* redactie van het register op het *Staatsblad* *f* 150; *c.* comptabiliteit en expeditie van de *Nederl. Staats-Cour.* en het *Staatsblad:* 1 boekhouder en kassier *f* 2800, 1 klerk *f* 1200, 3 expediteurs *f* 1800, en 2 bedienden *f* 852, te zamen *f* 6652; *d.* redactie van het *Bijblad;* de tegenwoordige redacteur der *Staats-Cour.* (NOORDZIEK) *f* 2000, de tegenwoordige adjunct-redacteur der *Staats-Cour.* (TOLLIUS DRABBE) *f* 1200; stenographen: commies TÉTAR VAN ELVEN *f* 2000, 2 stenographen à *f* 1000, 2 à *f* 800 en 4 à *f* 600; voor vermeerderde kosten van correctie en expeditie *f* 800, te zamen *f* 12,000, makende de vier hoofdposten te zamen *f* 24,168, terwijl voor deze behoefte op de begrooting *f* 36,418 was gebragt, weshalve dit artikel met *f* 12,250 kan worden verminderd.

De hierboven medegedeelde uitgaven voor de *Nederlandsche Staats-Courant* en het *Staatsblad*, hebben bij het beoordeelen van de begrooting voor 1850, aanleiding gegeven dat vele leden van de Tweede Kamer, en wel teregt, den wensch naar bezuiniging en verbetering bij die instelling kenbaar hebben gemaakt.

De minister van binnenl. zaken heeft bij aanschrijving van den 26sten Nov. de gouverneurs der provinciën verzocht, te willen zorgen: 1) dat op de maandstaten van in alimentatie opgenomen vreemdelingen, te beginnen met die over de thans loopende maand, geene personen worden gebragt, op wie art. 9 der aangehaalde wet toepasselijk is; 2) dat van ieder vreemdeling, op die staten voor de eerste maal verschijnende, worde overgelegd, of eene opgave der redenen, waarom op hem art. 9 der wet niet van toepassing is, of eene verklaring, dat de wet ten zijnen opzigte behoorlijk is nageleefd; en 3) dat, met opzigt tot deze laatsten, omstandig de redenen worden opgegeven, uithoofde van welke verpleging, in weerwil der wet, onvermijdelijk is geacht.

Uit het verslag der commissie van rapporteurs over de staatsbegrooting voor 1850 blijkt, dat zeer vele leden zich geneigd betoonen, om dezelve eenigermate als eene credietwet voor een jaar te beschouwen en alzoo aan te nemen; dat is, als zoodanig eene wet, door welker vaststelling in geen opzigt zou worden te kort gedaan, *eensdeels* aan de nieuwe, verbeterde inrigting, die men in onderscheidene takken van bestuur wenschelijk en noodzakelijk acht, en die de regering dan ook, blijkens hare nota van den 19den Nov., na een nader, meer gezet onderzoek, zich voorstelt aan sommige onderdeelen der staatshuishouding te geven; *anderdeels* aan de opvolging dier beginselen van vereenvoudiging en strenge spaarzaamheid, waarvan alleen de instandhouding van een duurzaam evenwigt tusschen 's Rijks ontvangsten en uitgaven en eene trapsgewijze verbetering van den toestand der openbare geldmiddelen te verwachten is. Volgens deze wijze van beschouwen zou derhalve uit het toestaan van thans aangevraagde posten van uitgave geenszins af te leiden zijn, dat men die onveranderd voor een geheel jaar bestendigd wenscht te zien, of aan de instellingen, waartoe zij betrekking hebben, onvoorwaardelijk zijn zegel hecht. Integendeel sprak men de overtuiging uit, dat de Regering hare roeping niet begrijpen zou, indien zij gedurende de werking der vast te stellen begrooting niet alle mogelijke krachten inspande om 's Rijks uitgaven beter en op een spaarzamer voet te regelen, en om den invloed dier betere regeling, voor zoo ver dit mogelijk is, nog in den loop van het aanstaande jaar te doen gevoelen.

Tegenover dit gevoelen van zeer vele leden stond dat van onderscheidene andere, die, uitgaande van de meening, dat de voorgedragene begrooting eene geheele omwerking behoeft, zich zeer bezwaard toonden, om tot de vaststelling daarvan, zoo als zij daar ligt, of zelfs met wijzigingen van ondergeschikt belang, mede te werken: maar integendeel, ook met het oog op de kortheid van den vóór den 1sten Januarij 1850 overschietenden tijd, bij het nieuw opgetreden ministerie aangedrongen wilden hebben op de indiening eener eigenlijke credietwet voor drie of hoogstens voor zes maanden, waardoor dan eene wet zal moeten worden verstaan, enkel strekkende om gedurende dat tijdperk de bepalingen der loopende begrooting in stand te houden. Zij waren van oordeel, dat in zoodanige voorloopige, tijdelijke regeling der zaak een prikkel voor het ministerie zou gelegen zijn, om onverwijld aan eene doortastende hervorming der financiële huishouding de hand te slaan; dat men bij het inslaan van den door andere leden voorgestelden weg, gevaar zou kunnen loopen van nog gedurende geheel het volgende jaar geenerlei afdoende besparing in de te hoog opgevoerde rijks-uitgaven te zien tot stand brengen, en het tegenwoordige stelsel van belastingen, hetwelk in sommige opzigten zoo zeer verbetering behoeft, geheel onveranderd te zien handhaven; dat er geene genoegzame reden bestond, om het voor onmogelijk te houden, dat het ministerie te gelijker tijd in de eerste drie maanden de drie in het eerste lid van add. art. 5 der grondwet vermelde, ook door deze leden van groot gewigt geachte, organieke wetten bearbeidde en eene herziening der begrooting tot stand bragt, en dat, indien het ministerie er toe mogt overgaan; om aan onderscheidene takken van beheer eene verbeterde en bezuinigde inrigting te geven, het in de volvoering dier nuttige taak, juist door het bestaan eener begrooting, die voor een vol jaar zou zijn vastgesteld en minder dan te voren overschrijving van het eene artikel op het andere toeliet belemmerd zou kunnen worden.

Deze wijze van beschouwen is niet zonder invloed gebleven op den gang, dien de overweging omtrent de gevraagde sommen genomen heeft. In menig geval heeft men de bedenkingen op afzonderlijke posten teruggehouden, omdat men vertrouwen moest, dat deze bezwaren, bij het toegezegde nader onderzoek, de aandacht van het ministerie zelf niet zouden ontsnappen. Eene algemeene aanmerking is deze, dat de kosten van het centraal bestuur veel te hoog zijn opgevoerd. Hierbij zijn de grenzen der spaarzaamheid nog op verre na niet bereikt. Men kan zich niet voorstellen, dat zulk een groot aantal ambtenaren, als thans bij de verschillende departementen van algemeen bestuur geplaatst is, werkelijk volstrekt wordt vereischt. Sommige leden hebben ook het verlangen geuit, om met de denkwijze van het ministerie bekend te worden omtrent gewigtige bezuinigingen bij marine en oorlog, waarvan vroeger sprake geweest is, doch die volgens de begrooting niet zouden ingevoerd worden, als de opheffing van een of meer der maritime etablissementen en de slechting van vestingen. Ook heeft men gemeend, de vereffening met Luxemburg in herinnering te moeten brengen en het verlangen geuit naar afdoende stappen, waardoor Nederland in het bezit geraken kan van aanzienlijke sommen, die het uit hoofde dezer vereeniging toekomen.

Verder worden in dit verslag eenige aanmerkingen medegedeeld, waarop men bij het behandelen van de onderdeelen der begrooting telken jare is teruggekomen, en die nu ook aan de oplettendheid van het ministerie worden aanbevolen.

[De Regering houdt zich bezig met het beantwoorden der bedenkingen, op bovengenoemde staats begrooting gemaakt]

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* deelt de portlijst mede, zoo als dezelve bij het dezer dagen bij de Tweede Kamer ingekomen ontwerp van wet, betreffende de brievenport, voor het postkantoor te 's Gravenhage is vastgesteld; daaruit

blijkt, dat men voor een' brief zal moeten betalen, van 's Gravenhage naar Assen 20, in plaats van 30 cents; naar Delfzijl 20, in plaats van 35 cents; naar Groningen 20, in plaats van 30 cents; naar Veendam 20, in plaats van 35 cents, en naar Winschoten 20, in plaats van 35 cents.

Oordeel van den Londenschen Punch over de Fransch-Romeinsche kwestie.

Er was eens een heer die in eene loterij een' olifant had gewonnen.

Het was een prachtig dier, maar aan den winner kwam het wat te duur te staan, want die heer had geen plaats om den olifant te stallen, en niemand wilde hem er van ontlasten.

Nu zou hij 't beest wel op de straat hebben gejaagd, maar hij was bang voor de wet. Van de andere zijde ging het hem aan 't hart den olifant van honger te laten sterven; en hem dooden, dat durfde hij ook niet.

Om kort te gaan, die heer bevond zich in eene groote verlegenheid, zoo als natuurlijk plaats heeft bij een mensch die een zeer gering vermogen, een klein huis en zachtmoedige gevoelens bezit, en bij dit alles — een' olifant.

Frankrijk heeft in Rome zijn' olifant gewonnen, en weet niet wat hij er mede doen zal.

Het kan den Paus en de kardinalen niet ondersteunen, omdat het tusschenbeiden is getreden ten gunste der vrijheid.

Het kan de republikeinen niet ondersteunen, omdat het tusschenbeiden is gekomen in de zaak van den Paus en de kardinalen.

Het kan tegen Oostenrijk niet handelen, omdat Frankrijk behoudsgezind en vredelievend is.

Het kan zijn leger niet langer te Rome laten, omdat dit leger er niet met eerbied wordt behandeld.

Het kan zijn leger niet van Rome terugroepen, omdat het zich daardoor bespottelijk zou maken.

Het kan niet voorwaarts gaan, omdat het er op heeft aangedrongen dat het Romeinsche volk rugwaarts zou trekken.

Het kan niet terugtrekken, omdat het Fransche volk er op staat, dat het voorwaarts ga.

In één woord, Frankrijk zit vastgeklemd tusschen de horens van een dilemma, en hoe meer het zich moeite geeft, des te meer voelt het zich door de punten van die horens gestoken, waardoor het zich eindelijk vastgespijkerd ziet even als eene goudvlieg in een museum van opgezette dieren, en evenzoo blootgesteld aan de blikken der nieuwsgierigen als een exemplaar van het ligtzinnig en fladderend vlindergeslacht in de staatkundige insectenwereld.

Arm Frankrijk! Is er dan niemand die het van zijne kostbare aanwinst te Rome zou willen verlossen?

Bijzonderheden nopens het gilde der zakkendragers te Marseille.

Dit gilde is begiftigd met het voorregt van de lossing der granen, bestaat waarschijnlijk reeds meer dan 18 eeuwen, en telt thans nagenoeg 2000 leden. Er zijn er onder, die eene fortuin van 300,000 francs bezitten; onder hun getal noemt men Menentié, die zakkendrager en tevens lid van de tegenwoordige Wetgevende Vergadering is; hij spreekt het echter tegen. Velen zijn er, die zich een vermogen van 60,000 à 80,000 fr. hebben weten te verwerven. Tusschen die cijfers van 60,000 en 300,000 fr. bestaan nog vele andere fortuinen, want de zakkendragers van Marseille geven dikwijls 25,000 à 60,000 francs bruidschat aan hunne dochters.

Toen de Februarij-omwenteling uitbrak, wilde het gilde aan het vaderland een offer brengen van 100,000 fr.; met moeite bragt men hen er toe om deze som tot 50,000 fr. te verminderen.

Dit gilde is onder alle opzigten achtenswaardig: geen zakkendrager heeft ooit zijn woord gebroken, noch diefstal bedreven; men ontmoet er nooit een' in beschonken toestand, en men herinnert zich niet dat ooit een van het gilde heeft teregt gestaan.

Middel tegen de Hondsdolheid.

Tot nog toe kende men geen middel tegen de hondsdolheid; het eenige waar men eenige baat bij vond was het uitbranden der wonden met een gloeijend ijzer; maar ontwijfelbare voorbeelden van genezing der watervrees bestaan er niet. Thans heeft de heer *Rochet d'Hericourt* uit Abyssinië eene plant medegebragt, welke, volgens zijne mededeeling aan de Parijsche Akademie van Wetenschappen, een onfeilbaar geneesmiddel tegen die vreeselijke kwaal zou zijn. Het is een wortel, die dan geschild, dan gedroogd en vervolgens tot poeder gestampt wordt, waarvan men den zieke 10 à 12 grein in een' lepel honig of melk ingeeft.

Bij zijne aankomst te Deuratabor had een dolle hond drie andere honden en een' soldaat gebeten. De Bas Ali of Koning liet den heer *Rochet d'Héricourt* roepen en zeide hem: „nu is er gelegenheid om de kracht en uitwerking te zien van het geneesmiddel waarvan ik u gesproken heb." Hij liet al de honden afzonderlijk opsluiten. Den anderen dag liet hij aan den dollen hond, die de andere honden en den soldaat gebeten had, terwijl hij in een oogenblik van bedaren was, een' lepel vol poeder met honig ingeven; spoedig zag men de uitwerking daarvan en de hond was behouden. Acht dagen daarna nam men gelijke proef met één' der drie gebeten honden, die ook dol geworden was, en deze herstelde ook in weinig tijds. De derde hond, waaraan men eerst den twaalfden dag dolheid bespeurde, werd op gelijke wijze genezen; doch de vierde hond stierf aan zijne dolheid op den tweeënveertigsten dag na den beet; doch aan deze had men het middel niet beproefd, om de proef te leveren dat de beet doodelijk was. De soldaat werd den 10den dag nadat hij gebeten was behandeld; zijn hoofd was zwaar en gloeide; hij was treurig, sprak weinig en zag er vervalt uit; nu en dan had hij aanvallen van woede; toen iemand hem een glas meê aanbood, waarschuwde hij hem op een norschen toon, zich te verwijderen. De kwijl liep hem onverschillig den mond uit. Op den 9den dag kreeg die man de eerste kenteekenen; den 10den dag kreeg hij eene dosis poeder in met eenen lepel melk, en herstelde na de uitwerking volkomen.

Zoo verhaalt de heer *d'Hericourt*, en hij is te gunstig bekend, om niet aan zijn getuigenis veel gewigt te hechten. (*Nederlander.*)

Nadere bijzonderheden nopens Faustinus I.

Volgens berigten uit St. Domingo, tracht Faustin I, Keizer van Haïti, Napoleon I in alles na te apen. Zijne keizerlijke garde, sterk 2000 man, is in drie maanden georganiseerd geworden. Deze garde bestaat uit 3 granadiersregementen, met dezelfde uniform als de Fransche garde, met beerenmutsen, rabatten en slopkousen. De langste bewoners van het eiland heeft hij daartoe geprest. Hij heeft deze troepen in oogenschouw genomen. Bij die gelegenheid droeg hij een hoed à Henri IV, en voorts het costuum van Bonaparte, als eerste consul. Alle officieren der garde dragen het kruis van het legioen van eer. De overste heeft het kommandeurskruis. Soulouque reed op een Arabisch paard, in Engeland voor hem gekocht. De Keizerin Ourika zat in eene opene calèche, omgeven van 12 in rood gekleede pages. De nieuwe Keizer heeft schilders, toonkunstenaars, literatoren, enz. in Parijs laten uitnoodigen, om zich op Haïti neder te zetten; hij wil er de beschaving invoeren.

Voorts heeft de Keizer te Parijs voor 14 à 1500 duizend franks meubelen en voorwerpen van allen aard laten vervaardigen. Dezelve worden met gereed geld betaald.

Akademienieuws.

Groningen, 3 December.

Naar men verneemt, zal door heeren studenten dezer hoogeschool, bij de plegtige inwijding van het nieuwe Akademie-gebouw, eene maskerade worden gehouden, voorstellende den *intogt van Prins Maurits en Willem Lodewijk van Nassau, op den 24sten Julij 1594, binnen Groningen.* Reeds is eene commissie tot regeling derzelve werkzaam.

Kerknieuws.

De kerkeraad der Herv. gemeente te Numansdorp heeft beroepen ds. *de Ronde Bresser*, pred. te Oud-Beijerland, ten gevolge van verzoek des kerkeraads, de ambachtsheeren van Cromstrijen voor ditmaal afgezien van hun regt tot aanbieding van een tweetal.

Gramsbergen (klass *Zwolle*, 23 November). Ter vervulling der alhier bestaande vacature, vergaderde de kerkeraad den 2den November met de stembevoegde manslidematen, tot het nomineren van een zestal der kandidaten, bij verschillende prov. kerkbest., die alhier op uitnoodiging des kerkeraads gepredikt hebben. Op dit *zestal* werden geplaatst: *Boele*, te Deventer; *van Tricht*, te Deventer; *Ehl Weurdinge*, te Nijeveen; *Bolt*, te Diever; *Middendorp*, te Hoogezand, en *Piccard*, te Oude-Pekela. Op het *drietal*: *Ehl Weurdinge*, *Bolte* en *Piccard*. Uit dit *drietal* werd, met nagenoeg eenparige stemmen tot predikant alhier benoemd de ew. heer *J. J. Ehl Weurdinge*, s. s. min. cand. bij het provinciaal kerkbestuur van *Drenthe*, aan wien op heden de beroepingsbrief is toegezonden; z. ew. heeft deze beroeping, onder inwachting der approbatiën van het daartoe bevoegde kerkelijk bestuur en van Z. M. den Koning aangenomen.

Kage (klass. *Leiden*). Heeren kandidaten, welke genegen mogten zijn de betrekking van adjunct-predikant bij de Hervormde gemeente aldaar te vervullen, gelieven zich daartoe zoo spoedig mogelijk aan te melden bij den kerkeraad.

Cleve en Emmerik. Deze gemeenten, sedert 1818 steeds bediend door ds. *H. W. v. d. Ploeg*, v. d. m. te Gogh, hebben thans een' eigen leeraar beroepen en hare keuze daartoe bepaald op den proponent *A. C. Leendertz.*

Nopens de Meppeler beroepingszaak bevat de *Dr. Courant* het volgende als antwoord op het betoog van den heer *van Schaik*:

De kerkeraad der Hervormde gemeente van Meppel, in no. 95 der *Drentsche Courant* van Dingsdag den 27sten November een artikel gelezen hebbende betreffende de Meppeler beroepingszaak, acht zich verpligt UE. te verzoeken het navolgende in het eerste uwer volgende nommers te plaatsen.

Indien de heer *van Schaik* gelezen had de handel. der Synode van 1823, bl. 48, 49, en de handel. van 1832, bl. 40, 41 en 125, dan zou zijn eerw. weten, dat de kerkeraad van Meppel niet, zoo als zijn eerw. beweert, onwettig, maar wel degelijk wettig gehandeld heeft, met aan den emeritus verklaarden ds. *Lulofs* de stembevoegdheid toe te kennen in het beroep, en z ew. daarbij het voorzitterschap te doen bekleeden. Het is onvoorzigtig van den man zoo stellig en zoo beleedigend zich uit te laten over eene zaak, waarin hij toont onkundig te zijn. *Namens den kerkeraad:*

Meppel, 27 November. H. van Heijningen, h. t. s.

Choleraberigten.

Assen, 26 November. De Cholera aan het 2de gesticht te *Veenhuizen* kan weder als geweken worden aangemerkt; van den 19den tot den 27sten dezer zijn geene nieuwe lijders bijgekomen, terwijl van de vier in behandeling geblevene 3 zijn hersteld en 1 overleden.

De berigten, die wij des avonds nog uit de met de Hollandsche post ontvangen dagbladen opnemen, kunnen wij heden avond niet mededeelen, uit hoofde de post, bij het ter pers leggen van deze Courant, nog niet was aangekomen.

Ingezonden Stukken.

De indijking van een gedeelte van den Dollard en het Vierkarspelen Zijlvest.

Naar het algemeen gevoelen te oordeelen, is het plan tot indijking van een gedeelte van den Dollard door de belanghebbenden nog al vrij gunstig ontvangen, en naar men hoort, voorspelt alles, dat die indijking, die voor de gebeele maatschappij zoo voordeelig is, mogelijk uitgevoerd zal worden.

Er zijn echter hierbij zoo veel gewigtige belangen in het spel, die, waar ze tegen elkander overstaan, met elkander in overeenstemming moeten worden gebragt, dat men het, ongeacht die gunstige voorteekens, nog niet voor geheel onwaarschijnlijk moet houden, zoo zich daardoor verwikkelingen opdeden, die veroorzaakten, dat dit groote plan van indijking niet werd uitgevoerd, en dat de voordeelen, die deze indijking zeker in ruime mate kan opleveren, door meer ondergeschikte belangen vooreerst niet werden genoten.

Zoo als men zegt, bestaat er ten regte of ten onregte, dit kan ik niet beslissen, reeds eenige vrees, dat er opzigtelijk de indijking met het *Vierkarspelen Zijlvest* eenige verwikkeling zal ontstaan over het verlengen van het hoofdkanaal en het bouwen van eene nieuwe zijl, die dat Zijlvest dan zal van nooden hebben en waarvan het de kosten wil gebragt hebben ten laste van den nog in te dijken polder, des noods met eene toelage van dat Zijlvest.

Met het beoordeelen van deze gestelde voorwaarden van het Zijlvest, wil ik mij niet inlaten. Zekerlijk brengen het zijne belangen mede, om de binnenlanden, die door karspel- en molenlasten reeds hoog zijn bezwaard, zoo min mogelijk hoogere lasten op te leggen.

Maar even zeker is het, dat genoemd Zijlvest bij de wel langzame, maar toch onophoudelijke verhooging der slijkgronden, al worstelende tegen het kwaad, dat het bedreigt, het binnenwater moet ontlasten.

De binnenboezem toch is klein en heeft, naar ik zeker meen te weten, bij de zijl nog minder capaciteit dan bij de watermolens van het karspel Winschoten. De *buiten-Mude* is noch breed noch diep en loopt in slangvormige kromten naar buiten. Door deze gebreken wordt veroorzaakt, dat het binnenwater bij suatie der zijl, niet spoedig genoeg bij de zijl kan komen, en eens door de zijl zijnde, niet zoo spoedig kan wegstroomen als noodig is om geene groote verhooging in den buiten-waterspiegel voor de zijl te veroorzaken.

Men overtuigt zich daarvan, als men de strooming der zijl tijdens hoog binnenwater waarneemt: het buitengewoon groote verhang in den binnen-boezem, kort bij de zijl, en de snelle strooming van het water in de buitengeul, zelfs op veel afstand van de zijl, beide wijzen toch op de evengenoemde gebreken terug, die men bij alle in den Dollard uitwaterende zijlen in meerdere of mindere mate terugvindt.

Daardoor wordt toch bij sluisgang het verschil tusschen de hoogte van binnen- en buitenwater belangrijk verkleind en even zoo wel de kwantiteit water, die de zijl bij iederen sluisgang loost.

Op den duur zal vrij zeker, bij den belangrijken aanwas, die thans bij de *Beersterzijl* plaats heeft, de waterloozing nog moeijelijker worden, en wie weet of de toekomst, zoo de indijking van den polder, waarvan thans zoo veel gesproken wordt, geen voortgang heeft, voor het *Vierkarspelen Zijlvest* wel bemoedigend is.

Op eenen anderen tijd wil ik den draad van dit onderwerp, dien ik voor het oogenblik afbreek, weer opvatten; thans wil ik mij er bij bepalen, om dat Zijlvest een gevaar, dat het zou kunnen bedreigen, aan te wijzen, zoo het door streng vol te houden aan zijne eens gestelde voorwaarden, om de kosten van het verlengen van het hoofdkanaal en van het bouwen eener nieuwe zijl, bijna geheel ten laste van den nieuwen polder te willen brengen, veroorzaakte, dat het groote plan van indijking niet werd uitgevoerd, en dit kon toch wel eens zoodanig gevolg hebben.

Gesteld toch eens, dat de *Stad Groningen* er bezwaar in zag om hare buitendijksche gronden van de Bellingewolder zijl af tot naar de grenzen van Oostfriesland, in den nieuwen polder te doen opnemen, vooral ook, omdat het bouwen van nieuwe zijlen en het graven van kanalen ten dienste van de afwatering der binnenlanden, ten minste ten behoeve van het Vierkarspelen Zijlvest een groote last voor den nieuwen polder zoude zijn, dan zou er evenwel een groote polder ingedijkt kunnen worden, en ik twijfel geenszins, of de eigenaars van de buitendijksche gronden zouden daartoe wel genegen zijn.

Legde men dan een' dijk dáár, waar nu de *Rijsdijk* ligt, vervolgde men dien, achter over het *Munnekeveen*, om hem kort en westelijk langs de *Beerster-Mae* te trekken, ten einde hem aan den dijk van 1819 te doen eindigen, dan werd er reeds een polder van eene zeer aanzienlijke grootte binnen dijken gebragt, die, buiten zijn eigen water, alleen dat van den *Oost-* en *Finsterwolder*-polder moest doorlaten.

Deze polder zou dan, zoo als men uit het zeer belangrijk *Rapport* van de *Commissie* van het *derde Landhuishoudkundig Congres* omtrent de *Inpoldering van de Lauwerzee en van een gedeelte van den Dollard*, kan opmaken, eene grootte hebben van ongeveer 2250 bunders, en rekent men, dat de dijk tusschen zich en de *Beerster-Mae* 100 bunders van den polder liet liggen, dan zou die polder nog een' inhoud van 2150 bunders hebben. De dijk, voor het insluiten van dien polder noodig, zou ongeveer 9400 ellen lengte hebben, derhalve zou het bunder met 4½ el dijk bezwaard zijn.

Maar welke jammerlijke gevolgen zou hiervan het *Vierkarspelen Zijlvest* te wachten hebben?

Wij kunnen die met vrij veel zekerheid voorspellen, zoo men ons slechts niet wil betwisten, dat wij regt hebben om voor zeker aan te nemen, dat dezelfde oorzaken altijd dezelfde gevolgen opleveren.

Het valt in 't oog, als men de kaart van den Dollard inziet, dat het *Vierkarspelen Zijlvest* bij het bouwen zijner zijl eene toen zeer gunstig gelegene plaats heeft uitgekozen: op een toen in den Dollard uitstekend punt gelegen, dat door eene zeker al te vroege binnendijking der achterlanden werd gevormd, had de buiten-*Mude* voor de zijl van geene opslibbing te duchten.

Oost- en west aan was toen reeds de aanwas groot, zoo als blijkbaar is uit de groote, later binnengedijkte polders, die men te weerszijden van de Beersterzijl kan opnoemen: maar de binnendijking van den Stads polder in 1740 bragt reeds in de aanslijking bij de *Beersterzijl* eenige verandering te weeg, die echter zoo gering was, dat zij op het openhouden der *Mude* weinig invloed kan uitoefenen. 't Is echter aan geenen redelijken twijfel onderworpen, dat er zich toen reeds eenig aanwas niet zeer ver van de zijl af vormde, die evenwel uiterst langzaam toenam.

Maar eene zeer groote verandering is er in de plaatsen van aanwas en in deszelfs grootte na het binnendijken van den Finsterwolder-polder in 1819 gekomen, en dat de invloed van die binnendijking zich op verren afstand van dien polder deed gevoelen, is blijkbaar uit de aanslijking achter den *Stads-polder*, kort aan de *Aa* of het *Schanscherdiep.*

Het is gebleken, dat tusschen de jaren 1740 en 1819, de kwelder zich daar jaarlijks 11.6 el vergrootte, terwijl dit na 1819 jaarlijks niet meer dan 3.8 el heeft bedragen.

Bij de *Bellingerwolder-Mude*, die zoo onmiddellijk aan de *Mude* van het *Vierkarspelen Zijlvest* is gelegen, heeft de aanwas zich echter na 1819 merkelijk vergroot; bedroeg die vergrooting van dien kwelder *voor* 1819 gemiddeld jaarlijks ongeveer 1 el, *na* 1819 is de neiging tot opslibbing zoo aanzienlijk geworden, dat de kwelder aldaar jaarlijks 22.4 el in den Dollard vooruitschrijdt.

Aan die vóor de beide zijlen zoo noodlottige vermeerderde neiging tot opslibbing mag het dan ook worden toegeschreven, dat de *Bellingerwolder-Mude* zich heeft digtgezet, dat verhaast is doordien dat Zijlvest, op last van de regering der provincie Groningen, in 1837 zijne zijl, die zich in eenen zeer ongunstigen staat bevond, heeft moeten afdammen.

Die binnendijking van den *Finsterwolderpolder*, die zoo op de meerdere opslibbing bij de *Beersterzijl* heeft gewerkt, bragt haar echter slechts in eene kleine inspringende bogt van den Dollards-dijk; maar ik vraag gemoedelijk: wat zou voor het *Vierkarspelen Zijlvest* het gevolg zijn, als eene indijking zoo als ik hiervoor heb beschreven, westelijk van de *Beerster-Mae* tot stand kwam, waardoor de zijl in den verst naar binnen liggenden hoek van den grooten inham kwam te liggen, die dan door den dijk van dien polder en door den oostoploopenden dijk werd gevormd?

Zeer zeker is het, dat thans de Dollard nergens een plek zoo gunstig voor den aanwas gelegen zal kunnen aanwijzen, die als inham zou zijn, in wiens meest inspringenden hoek zich de Vierkarspelen Zijl zoude bevinden.

Men moet inderdaad al zeer ongeloovig zijn, als men dan niet voor het Vierkarspelen Zijlvest dat onheil moest vreezen, dat *Bellingewolde* door het digtslijken der *buiten-Mude* getroffen heeft.

En dat onheil, dat naar mijne overtuiging dan het Vierkarspelen Zijlvest ontwijfelbaar moet treffen, kan het alleen afweren door mede te werken tot het uitvoeren van dit groote plan van indijking, dat al de zijlvestenijen ten opzigte der waterloozing niet alleen in den niet al te gunstigen staat zal laten, waarin zij zich thans bevinden, maar die ontwijfelbaar zal strekken tot eenen beteren en schielijker afvoer van het binnenwater, dat over het algemeen genomen zoo wenschelijk is.

Winschoten, 29 November 1849.

G. A. VENEMA.

Staatshuishoudkunde.

Bij het rapport van de gecommitteerden uit de leden der provinciale staten dezer provincie, om die vergadering te dienen van consideratiën en advies op het ontwerp van *Gemeentewet*, wordt gezegd: „geene wet, indien zij aan de „behoefte van den tijd voldoening geeft, die beter dan deze „geschikt is, om de belangstelling van ieder burger, in des„zelfs staatsburgerlijke regten op te wekken en duurzaam te „onderhouden, orde en rust te bestendigen, en als middel „van opvoeding te verstrekken, om van het thans gedeel„telijk reeds ingevoerde stelsel van regtstreeksche verkie„zingen de heilzame vruchten te verwachten, die door ve„len worden te gemoet gezien, door sommigen gewenscht, „door anderen betwijfeld."

Wij stemmen dit gaarne toe, maar zijn tevens van gevoelen, dat ter bereiking van het in dezen gewenschte doel, volstrekt noodzakelijk is, eene meer algemeene kennis der staatshuishoudkunde of volkshuishoudkunde. Wij verlangen niet, dat ieder daarvan eene hoofdstudie make, maar wel dat die daarvan een algemeen en duidelijk overzigt verkrijge, men stelle zich niet voor, dat daarom iets *te kort gedaan behoeft te worden* aan den eersten pligt der ingezetenen, om zich met onvermoeiden ijver op de waarneming en verbetering of uitbreiding van hun beroep toe te leggen, of aan de naauwgezette en getrouwe waarneming van eenige openlijke bediening: dan immers zoude men het eerste gebod der staatshuishoudkunde overtreden; ook buitendien is daarvoor wel de tijd te vinden voor een ieder, die dezen onkoopbaren schat goed verdeelt en op den regten prijs stelt. Wij bevelen de beoefening der Staathuishoudkunde alzoo zeer aan, en verheugen ons, dat ter dezer stede weder op bepaalde tijden daarover voorlezingen worden gehouden, die, wij twijfelen er niet aan, van tijd tot tijd met toenemende belangstelling zullen worden gehoord. Wij wenschen echter, dat de werken over de staatshuishoudkunde meer algemeen een deel der lectuur bij de beschaafde stand uitmaken; vooral ook bij leesgezelschappen neme men bij afwisseling werken over de staatshuishoudkunde, waartoe die van Adam Smith, Jean Baptiste Say, onzen Hogendorp, Wttewaall, Ackersdijk en anderen voldoende gelegenheid aanbieden. Ook hebben wij in onze taal over die wetenschap, het uitmuntende tijdschrift van den verdienstelijken volksvertegenwoordiger Sloet tot Oldhuis; om de belangrijkheid der inhoud aan te toonen, zullen wij van een paar onderwerpen opgeven, hetgeen alleen over deze in de vier eerste deelen van dit tijdschrift gevonden wordt. *Grondtrekken der Staathuishoudkunde* (in ieder nommer vervolgd).

In betrekking tot het Armwezen. Proeve van onderzoek omtrent het armwezen, in ons vaderland enz. door G. Luttenberg (Beoordeeling). De arbeidzaamheid en de toestand der arbeidende klasse in Noord-Amerika. — Armoede en bedelarij (beoordeeling). Het armwezen, of de groote vraag van onzen tijd, uit het Hoogduitsch door M. A. Amshoff (beoordeeling). Ontwikkeling van de beginselen der wet op het onderstands-domicilie van den 28sten Novembe 1818, door Mr. A. J. Duymaer van Twist. — Proeve om te geraken tot eene algemeene wet op het armwezen in Nederland door F. van Sorge (beoordeeling). — Bedenkingen op het werk van den heer Luttenberg door Mr. P. W. Alstorfhuis Grevelink. — De tegenwoordige klagte over het verval der nijverheid, duurte en armoede door dezelve. — Bedenkingen tegen het werk van F. van Sorge — Bijdrage tot de geschiedenis van het Pauperisme. — De arme bedelknapen. — Armoede en overbevolking of het stelsel van hulpbanken. — Bijdragen tot het armwezen.

In betrekking tot binnen- en buitenlandsche kolonisatie. Lamartine, over de afschaffing der slavernij in de Fransche koloniën. — Eenige beschouwingen over het ontwerp eener nieuwe kolonisatie in Nederlandsch Guyana. — Eerste berigten van de vestiging eener volkplanting aldaar en van later berigten gevolgd. — Hoenderlo op Veluwe. — De Negerslaven in de kolonie Suriname door M. D. Teenstra (beoordeeling). — De Dedemsvaart. — Betoog tot aanprijzing eener kolonisatie van Nederlanders naar Java (beoordeeling). — De kolonisatie aan de Saramacca en vervolg daarop. — Bepalingen omtrent het aannemen van personen voor de proeven van kolonisatie in Suriname, bevolen bij koninklijk besluit van den 25sten Januarij 1845, no. 77. — De kolonisatie aan de Musquitokust. — Gedachten en wenschen over de kolonisatie in Nederlandsch West-Indie, door I. J. Penninck (beoordeeling). — De afgelegene volkplanting. — Bijdrage over de hulpbronnen voor nationale welvaart in den Molukschen Archipel. — Staat der heidegronden in 1844–1845 in erfpacht gedaan of verdeeld met het doel tot ontginning.

Indien wij door deze mededeelingen iets bijdragen om de belangstelling in de staatshuishoudkunde te vermeerderen, en de beoefening dezer wetenschap te bevorderen, dan wordt het voorgestelde doel bereikt. S.

Te Groningen, bij C. M. van BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.